

**CENTRUM
EKONOMIKY
REGULOVANÝCH
ODVĚTVÍ**

ŘEŠENÍ ENERGETICKÉ CHUDOBY V ČESKÉ REPUBLICĚ

VÝZKUMNÁ ZPRÁVA
18.3. 2024

OBSAH

1	Úvod	4
2	Měření rozsahu a struktury energetické chudoby v České republice	5
2.1	Použitá data	5
2.1.1	EU SILC	5
2.1.2	Energo	5
2.1.3	Matchování dat	6
2.2	Indikátory energetické chudoby	7
2.3	Měření rozsahu energetické chudoby	8
2.4	Popis struktury energetické chudoby	10
2.4.1	Ekonomicky aktivní domácnosti.....	11
2.4.2	Domácnosti důchodců	13
2.4.3	Domácnosti ekonomicky neaktivních a nezaměstnaných	15
2.4.4	Energetická chudoba a ženy	16
2.4.5	Srovnání domácností.....	19
3	Simulace budoucího vývoje rozsahu a struktury energetické chudoby v České republice	21
3.1	Metodika simulace.....	21
3.2	Kalkulačka energetické chudoby.....	21
4	Návrhy opatření v oblasti dat a informací.....	23
5	Řešení energetické chudoby.....	24
5.1	Definice energetické chudoby	25
5.1.1	Energetická chudoba.....	25
5.1.2	Zranitelný zákazník v energetice.....	26
5.2	Nástroje pro řešení energetické chudoby s trvalým efektem	26
5.2.1	Opatření na podporu energetických úspor a OZE.....	26
5.2.2	Energetická a finanční gramotnost	29
5.3	Nástroje pro řešení energetické chudoby s okamžitým efektem	30
5.3.1	Příspěvek na bydlení	31

5.3.2	Sociální tarif	31
5.3.3	Zranitelný zákazník.....	32
5.4	Centrum pro řešení energetické chudoby	33

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě podle syntetického indikátoru 2005-2022 ...	8
Obrázek 2: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě dle schopnosti dostatečně vytápět 2005-2022	9
Obrázek 3: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě podle nedoplatků za energie 2005-2022	9
Obrázek 4: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě podle indikátoru M/2 2005-2022.....	9
Obrázek 5: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě podle indikátoru M/2 2005-2022.....	10
Obrázek 6: Kalkulačka vývoje energetické chudoby	22
Tabulka 1: Ekonomicky aktivní domácnosti.....	12
Tabulka 2: Ekonomicky aktivní domácnosti – obydlí	12
Tabulka 3: Ekonomicky aktivní domácnosti – způsob vytápění.....	13
Tabulka 4: Domácnosti důchodců.....	14
Tabulka 5: Domácnosti důchodců – obydlí.....	14
Tabulka 6: Domácnosti důchodců – způsob vytápění.....	15
Tabulka 7: Domácnosti ekonomicky neaktivních a nezaměstnaných.....	15
Tabulka 8: Domácnosti jednotlivců.....	16
Tabulka 9: Domácnosti jednotlivců – obydlí.....	17
Tabulka 10: Domácnosti jednotlivců – způsob vytápění.....	17
Tabulka 11: Domácnosti jednotlivců – důchodců	18
Tabulka 12: Domácnosti jednotlivců – pracujících	18
Tabulka 13: Domácnosti samoživitelů.....	19
Tabulka 14: Srovnání domácností.....	20

Výzkum v oblasti energetické chudoby jsme v Centru ekonomiky regulovaných odvětví (CERO), které je součástí Fakulty podnikohospodářské VŠE, zahájili již v roce 2018, a to v rámci projektu TK01010194 „Zranitelný zákazník a energetická chudoba“ řešeného v 1. veřejné soutěži programu THÉTA TAČR. Výstupem projektu byla mapovací a plánovací studie, ve které jsme popisovali příčiny vzniku energetické chudoby a rozsah energetické chudoby v ČR, a certifikovaná metodika, která zahrnovala zejména segmentaci energeticky chudých domácností a metodiku měření rozsahu energetické chudoby pro ČR i jednotlivé segmenty. Na tyto výsledky jsme v roce 2022 navázali výzkumem prováděným v rámci grantu Evropského klimatického fondu. Členy řešitelského týmu projektu byli Lucie Burešová, Vladimír Kubeček a Karel Šafr.

V této zprávě uvádíme výstupy projektu zaměřeného na řešení energetické chudoby v aktuálních podmínkách ČR. Projekt byl řešen v době energetické krize, což nám umožnilo analyzovat dopady zvyšování cen energií na rozsah a strukturu energetické chudoby. V průběhu řešení projektu jsme aktualizovali a rozšířili metodiku měření energetické chudoby v ČR a vytvořili návrh nástroje pro predikce budoucího vývoje energetické chudoby v ČR. V souvislosti s aktuálním stavem politik a opatření, které stát v oblasti energetické chudoby používá, jsme navrhli možnosti jejich aktualizace a doplnění. Navrhli jsme také opatření v oblasti využívání a získávání dat. Ve zprávě se zabýváme i problematikou definice energetické chudoby a zranitelného zákazníka, které zatím nejsou na žádné úrovni vytvořeny a implementovány do české legislativy.

Snižování energetické chudoby považujeme za jednu z podmínek udržení sociálního smíru v procesu dekarbonizace. Vytvořené výstupy rozšiřují expertní podklady, které mohou přispět k řešení zvyšující se energetické chudoby. Již v průběhu grantu jsme se snažili seznámit zástupce státní správy a další stakeholdery s námi navrhovaným přístupem k řešení energetické chudoby. V průběhu projektu jsme mohli konstatovat změny podmínek pro poskytování dotací v souladu se snahou preferovat energetické úspory v rámci dotačního mixu. Byla zahájena aktualizace příspěvku na bydlení, v rámci které budou řešeny definice nezbytné výše spotřeby energií. Problematika definice energetické chudoby se řešila i v rámci přípravy novely energetického zákona. Státní správa se začala zabývat problematikou modelování sociálních dopadů dekarbonizace včetně energetické chudoby.

Politickou výzvou je dobrá komunikace nástrojů a opatření, které jsou pro snižování energetické chudoby připravovány nebo již fungují. Jistota zranitelných částí společnosti, že jsou k dispozici opatření, která je ochrání před pádem do energetické chudoby, může přispět k lepšímu přijetí dekarbonizačních procesů.

Překážkou komplexního a efektivního řešení energetické chudoby je dosud nedostatečná koordinace činností ze strany státní správy, která je spojená s absencí centra vytvořeného v rámci státní správy, které by disponovalo kompetencemi v této oblasti.

---

2 MĚŘENÍ ROZSAHU A STRUKTURY ENERGETICKÉ CHUDOBY V ČESKÉ REPUBLICE

2.1 POUŽITÁ DATA

2.1.1 EU SILC

Hlavním datovým vstupem pro měření a analýzu energetické chudoby je šetření EU SILC – výběrové šetření životních podmínek domácností. Výběrové šetření provádí Český statistický úřad od roku 2005 a zároveň probíhá i v ostatních zemích Evropské unie a v mnohých dalších. Cílem tohoto šetření je zjišťovat životní podmínky domácností a jejich osob podle jednotné metodiky. Šetření se skládá z několika dotazníků – provádí se zvláště za hospodařící domácnost, za členy domácnosti starší šestnácti let a za dům/byt. Pro analýzu byla použita data z šetření EU SILC za rok 2022.

Šetření se provádí ve čtyřech vlnách a v každém roce se jedna vlna obmění, tedy domácnost zůstává v šetření po dobu čtyř let.

Z datasetu byly odfiltrovány otázky, u kterých nelze zajistit časovou konzistenci nebo nebyly zastoupeny po celé sledované období. Toto se týká zejména jednorázových (modulových) témat.

Úspěšnost návratnosti dotazníků v šetření EU SILC je kolem 80 %. To je z toho důvodu, že domácnosti nemají ze zákona povinnost reportovat data – jako například u SLDB (Sčítání lidu, domů a bytů). Tento fakt má vliv na následující tvorby datasetů.

2.1.2 ENERGO

Výběrové šetření o energetické spotřebě v domácnostech (ENERGO 2015, 2021) je realizováno v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Šetření je realizováno na základě požadavku nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2008 ze dne 22. října 2008 o energetické statistice v platném znění a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti a dalších mezinárodních a národních potřeb. Hlavním cílem šetření je získat aktuální údaje o spotřebě paliv a energií v domácnostech podle účelu použití na konkrétní činnost (na vytápění vnitřních prostor, na chlazení vnitřních prostor, na ohřev vody, vaření, osvětlení a ostatní koncové užití), dále pak údaje o energetické účinnosti vybraných spotřebičů a spotřeby obnovitelných druhů energie.

Šetření obsahuje základní sociálně-demografické charakteristiky vybrané domácnosti, základní technické parametry daného obydlí, spotřebu paliv a energií používaných v domácnostech včetně účelu jejich využití, informace o energetické účinnosti vybraných spotřebičů, spotřebu pohonných hmot. Jednotkou šetření je bytová domácnost. Velikost výběrového souboru je odvozena zejména z počtu obyvatel daného okresu a kraje.

Pro analýzu a propojení dat mezi EU SILC a ENERGO použili data z nejaktuálnějšího šetření ENERGO realizovaného v roce 2021.

2.1.3 MATCHOVÁNÍ DAT

Vzhledem k potřebnosti dat z obou výběrových šetření EU SILC a ENERGO jsme oba datové soubory nově propojili pomocí techniky Propensity Score Matching (PSM) a dále jsme k analýze používali tento propojený dataset.

Propensity Score Matching (PSM) je metodika v oblasti statistické analýzy, která se používá k odhadu efektu léčby nebo intervence porovnáním dvou skupin – jedné, která intervenci podstoupila, a druhé, která ji nepodstoupila. V kontextu srovnávání datasetů, jako jsou EU SILC (Statistiky o příjmech a životních podmínkách) a ENERGO (dataset týkající se spotřeby energie domácnostmi), PSM umožňuje analytikům identifikovat a porovnat domácnosti s podobnými charakteristikami napříč oběma datasety. To je užitečné pro zjišťování, jak různé faktory, jako jsou typ domu, počet obyvatelných místností, velikost bytu, dostupnost vytápění a vnímání nákladů na bydlení jako zátěže, ovlivňují spotřebu energie a životní podmínky. PSM nejprve vypočítá pravděpodobnost (propensity score) pro každou domácnost, že má určité charakteristiky, použitím logistické regrese nebo podobného statistického modelu, a poté páruje domácnosti s podobnými skóre, aby se minimalizovaly rozdíly v pozorovaných kovariátech / vysvětlujících proměnných.

Při aplikaci PSM na párování datasetů EU SILC a ENERGO podle specifikovaných charakteristik se zaměřujeme na vytvoření "virtuálně srovnatelných" skupin domácností. Tím se snižuje zkreslení způsobené rozdíly v pozorovaných charakteristikách a umožňuje se objektivnější porovnání, jak různé faktory ovlivňují energetickou spotřebu a životní podmínky. Výběr kovariát, jako je typ domu, počet obyvatelných místností, velikost bytu, dostupnost dostatečného vytápění a vnímání nákladů na bydlení jako zátěže, je kritický, protože tyto proměnné mohou významně ovlivňovat výsledky analýzy. PSM umožňuje odhadnout, jak by se domácnosti z jednoho datasetu (např. SILC) pravděpodobně chovaly v kontextu druhého datasetu (např. ENERGO), pokud by byly ve všech pozorovaných aspektech srovnatelné.

Konkrétní použití PSM pro párování datasetů EU SILC a ENERGO zahrnuje několik kroků. Nejprve je nutné definovat model pro výpočet propensity score, který zahrnuje výše uvedené charakteristiky jako nezávislé proměnné. Po výpočtu propensity score pro každou domácnost v obou datasetech následuje proces párování. Domácnosti jsou párovány na základě podobnosti jejich score, často s použitím metod jako nejbližší soused nebo kaliper matching, které omezují rozdíly ve score mezi párovanými domácnostmi. Tento přístup zajišťuje, že každá domácnost v jednom datasetu má odpovídající protějšek v druhém datasetu s podobnými charakteristikami, což umožňuje přímé srovnání.

Párování datasetů EU SILC a ENERGO pomocí PSM poskytuje cenné vhledy do toho, jak se domácnosti s různými charakteristikami vyrovnávají s energetickou spotřebou a náklady na bydlení. Díky tomuto přístupu můžeme odhalit vzory a tendence, které by mohly zůstat skryté při použití tradičnějších metod srovnávání. Například, může se ukázat, že domácnosti v určitých typech domů nebo s omezenými finančními prostředky na vytápění čelí vyšším energetickým zátěžím, což naznačuje oblasti, kde by mohly být cílené intervence neúčinnější. Taková analýza může poskytnout informace pro vytváření politik a

---

programů zaměřených na zlepšení energetické efektivity a související snížení energetické chudoby, ukazujících na specifické potřeby a výzvy, kterým domácnosti čelí v závislosti na jejich situaci.

2.2 INDIKÁTORY ENERGETICKÉ CHUDOBY

Pro měření rozsahu energetické chudoby v ČR a v jednotlivých definovaných skupinách osob byla použita metodika navržená na základě analýz indikátorů a příčin energetické chudoby, které jsou podrobně popsány v mapovací a plánovací studii „Zranitelný zákazník a energetická chudoba v ČR“ (TK01010194 TAČR). Na základě výsledků těchto analýz doporučujeme použití tzv. syntetického indikátoru, který umožňuje pokrýt všechny aspekty energetické chudoby. **Syntetický indikátor** je vytvořen sjednocením následujících primárních indikátorů:

- vysoký podíl výdajů na energie v příjmech domácnosti – představuje podíl domácností, jejichž podíl na výdajích na energie v příjmech je vyšší než dvojnásobek národního mediánu (2M),
- skrytá energetická chudoba – představuje podíl domácností, jejichž absolutní energetický výdaj je nižší než polovina národního mediánu (M/2),
- nedoplatky na účtech za energie – v uplynulých dvanácti měsících byla domácnost v prodlení s platbou za energie pro své hlavní obydlí,
- neschopnost udržet dostatečnou teplotu v obydlí – vychází z odpovědi na otázku v dotazníku SILC "Může si vaše domácnost dovolit dostatečně vytápět byt?" (z dotazníku Životní podmínky, SILC-B, otázka B19/3.

Použité primární indikátory jsou v souladu s metodikou EU Energy Poverty Observatory a vycházejí z dat dostupných v rámci EU SILC a jsou tedy srovnatelné s ostatními členskými státy EU.

Zároveň je nutné si uvědomit, že dva z vybraných čtyř indikátorů, indikátory 2M a M/2, jsou postaveny jako relativní podíl nákladů na energie. Tyto indikátory svou konstrukcí zkrusují vliv neočekávaného nárůstu cen/nákladů, neboť se s růstem nákladů mění jak čitatel, tak i jmenovatel. Taktéž platí, a lze vyčíst z grafů v následující kapitole, že tyto dva indikátory na zvýšené náklady reagují protikladně, čímž se navzájem v syntetickém indikátoru částečně eliminují. Tuto jejich charakteristiku je třeba brát v potaz při analýzách energetické chudoby, a zvláště pak v případě, že by se použily jako základ pro definici některé z politik pro zmírnění energetické chudoby.

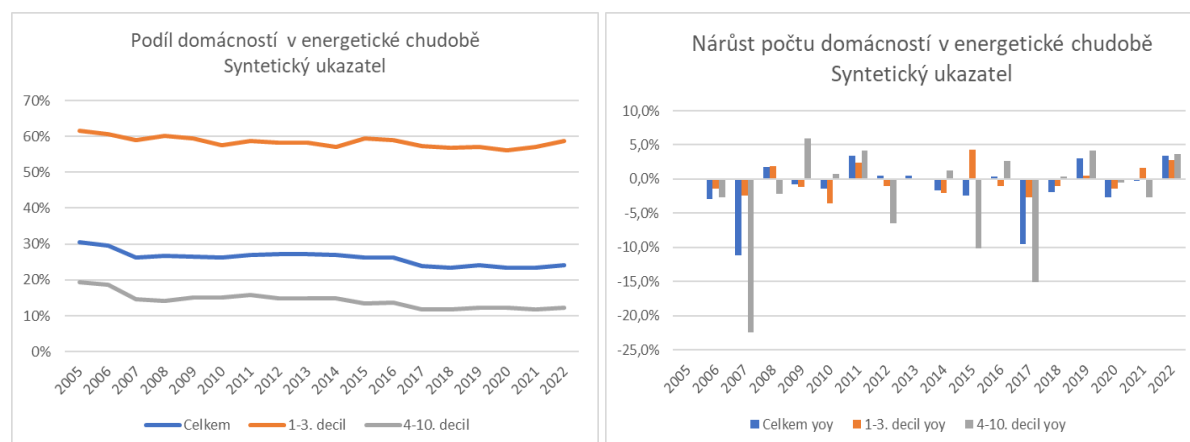
Tyto jejich nedostatky lze například eliminovat tím, že na základě analýz, při kterých se tyto indikátory používají a mají své plné opodstatnění, je určena např. minimální hodnota spotřeby energie (v závislosti na typu domácnosti, typu bydlení atd.), která je potřebná pro pokrytí nezbytných energetických potřeb domácností.

2.3 MĚŘENÍ ROZSAHU ENERGETICKÉ CHUDOBY

Pro zjištění míry energetické chudoby jsme se rozhodli použít čtyři primární indikátory energetické chudoby a jejich souhrnný syntetický indikátor.

Jak je vidět z obrázku níže, tak vývoj energetické chudoby má v ČR pozitivní vývoj a od roku 2005 do roku 2022 má klesající tendenci. Zároveň je ale vidět, že energetická chudoba je koncentrována do nízkopříjmových domácností s příjmem v prvních třech příjmových decilech, s vysokým podílem důchodců, kde celkový pokles energetické chudoby byl výrazně nižší a od roku 2020 v této skupině energetická chudoba rostla, což nebyl případ domácností ve vyšších příjmových decilech. Energetická krize pak přinesla vlivem extrémního zvýšení cen energií nárůst i celkové energetické chudoby a to i pro středně příjmové domácnosti. Celková míra energetické chudoby dle syntetického indikátoru pro všechny domácnosti klesla z více jak 30 % v roce 2005 na 24 % v roce 2022. Energetická chudoba u nízkopříjmových domácností (1.-3. příjmový decil) neklesala tak rychle jako indikátor celkový a navíc rostla již od roku 2020 oproti celkovému indikátoru. V roce 2022 pak dosáhla úrovně 59 % v tomto segmentu domácností. To bylo téměř **šestkrát** více než energetická chudoba u středně a vysokopříjmových domácností (4. – 10. příjmový decil). Tento segment domácností zaznamenal pokles z 19% v roce 2005 na 12 % v roce 2022.

Obrázek 1: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě podle syntetického indikátoru 2005-2022

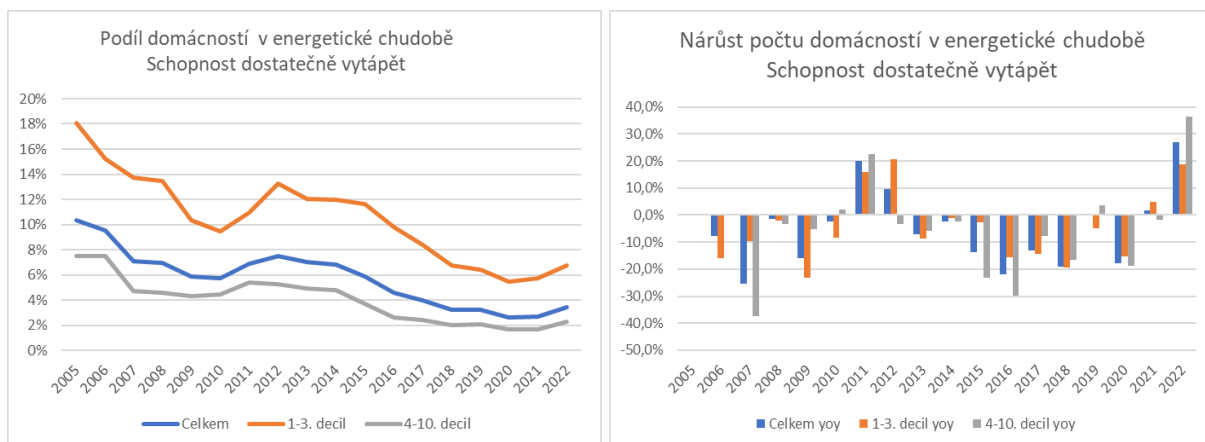
Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Pokud se podíváme na jednotlivé komponenty syntetického indikátoru, tak uvidíme rozdílné příběhy.

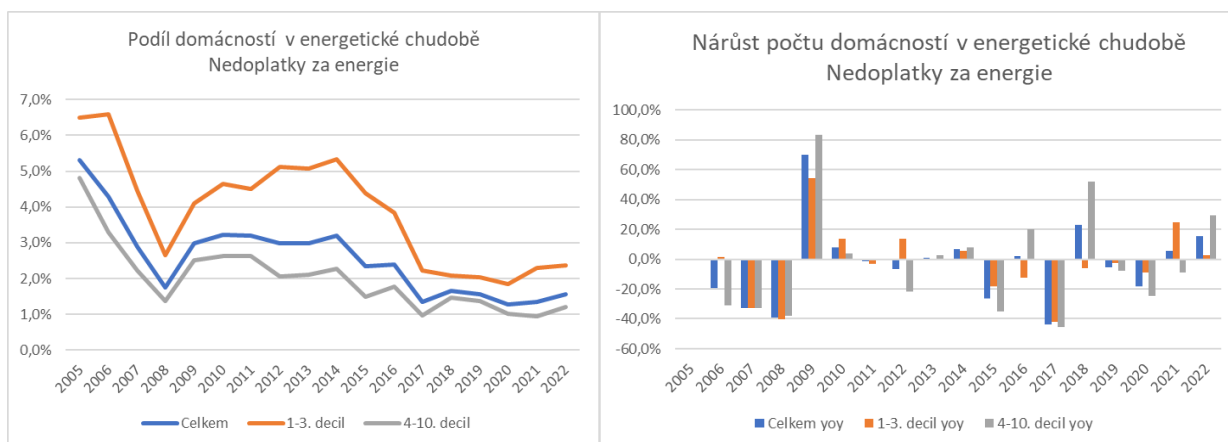
V případě indikátorů Schopnost vytápět, Podíl domácností s nedoplatkem a Podílu domácností s výdaji na energie menším než polovina mediánu vidíme dlouhodobý pokles, který je přerušován nárůsty v období ekonomických krizí v ČR tedy v letech okolo let 2011-2013 a poté po roce 2020. Vývoj těchto indikátorů pak také potvrzuje koncentraci energetické chudoby u nízkopříjmových domácností a rychlejší pokles energetické chudoby u středně a vysokopříjmových domácností než u domácností nízkopříjmových.

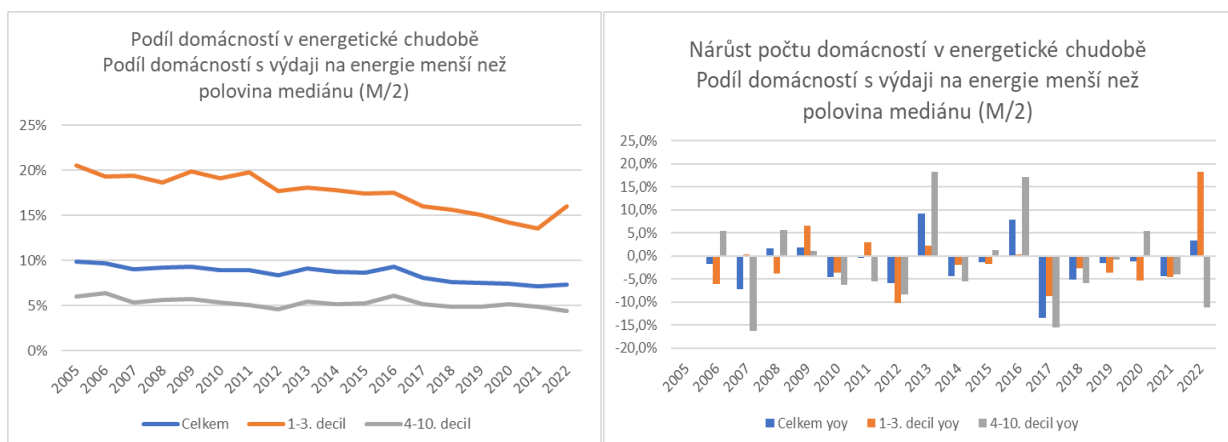
Obrázek 2: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě dle schopnosti dostatečně vytápět 2005-2022

Obrázek 3: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě podle nedoplatků za energii 2005-2022

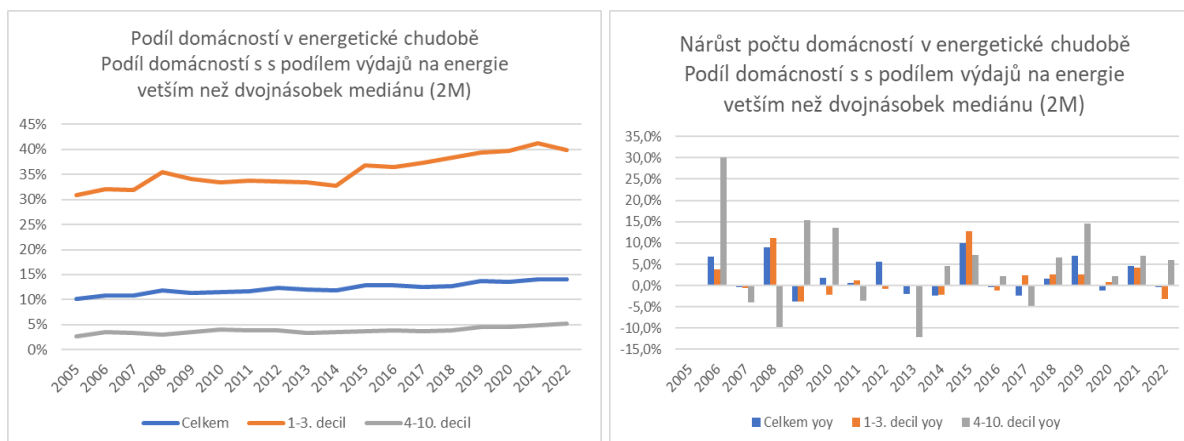
Obrázek 4: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě podle indikátoru M/2 2005-2022

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Druhý příběh vypráví indikátor 2M, který představuje podíl domácností, jejichž podíl na výdajích na energie v příjmech je vyšší než dvojnásobek národního mediánu. Tento indikátor od roku 2005 vzrostl z 10 % na 14 % v roce 2022, nicméně je zde obrovský rozdíl mezi nízkopříjmovými domácnostmi, kde hodnota rostla z 31 % na 40 % a středně a vysokopříjmovými domácnostmi, kde hodnota vzrostla ze 3 % na 5 %. I tento indikátor ukazuje rychlejší tempo růstu u nízkopříjmových domácností, tedy rozvírající nůžky mezi nízkopříjmovými domácnostmi a středně a vysokopříjmovými domácnostmi.

Obrázek 5: Vývoj podílu domácností v energetické chudobě podle indikátoru M/2 2005-2022

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

2.4 POPIS STRUKTURY ENERGETICKÉ CHUDOBY

Pro správné nastavení jednotlivých politik je však nutné podívat se na postižené skupiny podrobněji. Pro tento pohled jsme vycházeli z metodiky vytvořené v rámci projektu TA ČR TK01010194. Domácnosti v této metodice dále rozdělujeme podle:

Ekonomické aktivity

- Ekonomicky aktivní domácnosti
- Domácnosti důchodců
- Domácnosti nezaměstnaných
- Domácnosti ekonomicky neaktivní

Druhu vlastnictví obydlí

- Osobní
- Pronajaté

Typu bydlení

- Byt
- Dům

Tato segmentace domácností odpovídá obvyklému členění, jak ho vidíme v zahraničí, a je i dostatečně robustní pro popis segmentu, vytváření efektivních politik pro snížení energetické chudoby a zároveň umožňuje tyto politiky navázat na již existující politiky v sociální oblasti, v oblasti podpor energetické efektivity atd.

Co jsme v této studii udělali navíc oproti metodologii navržené v rámci projektu TAČR TK01010194 je provázání dat EU SILC s daty ENERGO, což nám umožnilo popsat energetické chování domácností z hlediska spotřeby domácností, klíčových paliv v energetických jednotkách a také popsat stav obydlí v jednotlivých segmentech. Tento popis najdete v tabulkách pro kategorie ekonomicky aktivní domácnost a domácnost důchodců. Pro ostatní kategorie, vzhledem k jejich řídkému výskytu nebylo možné data spolehlivě naroubovat z dat ENERGO.

Nově jsme také přepočítali počet domácností trpících energetickou chudobou na počet zasažených osob pro lepší pochopení rozsahu energetické chudoby. Toto členění jsme dále využili k popisu dopadu energetické chudoby na ženy v jednočlenných domácnostech a žen samoživitelek.

Zároveň je potřeba říct, že segmentování je navrženo v maximální možné míře, neboť vzhledem ke kombinované řídkosti výskytu jednotlivých proměnných v některých kategoriích, by přidání další segmentační proměnné mohlo vést ke zkresleným výsledkům.

2.4.1 EKONOMICKY AKTIVNÍ DOMÁCNOSTI

Skupinou, ve které je zasaženo nejvíce osob energetickou chudobou, jsou ekonomicky aktivní domácnosti, kde je postiženo 857 tis. osob. Podíl energetické chudoby v tomto segmentu domácností je 17,1 %. Skupinou s nejvyšším počtem osob postižených energetickou chudobou jsou domácnosti bydlící v pronajatých bytech (307 tis. osob) následovaná skupinou osob bydlících v domech v osobním vlastnictví. Tyto dvě skupiny tvoří více jak 2/3 postižených osob v této skupině.

Zároveň je třeba podotknout, že domácnosti postižené energetickou chudobou v tomto segmentu jsou v průměru středně příjmové s průměrným příjmem ve 4 a 5 příjmovém decilu a jsou charakterizovány výrazně vyšším průměrným podílem nákladů na energie než domácnosti neidentifikované jako energeticky chudé. Další jejich charakteristikou je nižší počet osob v domácnosti.

Tabulka 1: Ekonomicky aktivní domácnosti

Syntetický indikátor	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví obydlí	Typ obydlí	Příjmový decil domácnosti	Příjmový decil na SI	čistý příjem domácnosti	čistý příjem domácnosti na SI	Výdaje na Energie	Výdaje na energie na SI	Výdaje na bydlení	Výdaje na bydlení na SI	Podíl nákladů na energie na příjmech	Rozloha obydlí	Náklady na energie na m2	Průměrný počet osob v domácnosti	počet domácností	počet domácností v SILC	Počet osob	změna oproti roku 2021
NE	all	all	all	6,7	6,4	614 649,27 Kč	27 257,21 Kč	3 591,54 Kč	2 042,04 Kč	6 650,53 Kč	3 855,50 Kč	8,3%	86,7	46,36 Kč	2,4	3 405 551	1 732 380	8 284 441	- 40 600
ANO	all	all	all	3,4	3,9	310 489,97 Kč	19 093,15 Kč	3 877,12 Kč	3 044,69 Kč	6 962,76 Kč	5 444,22 Kč	18,3%	72,7	59,92 Kč	1,6	1 084 637	1 732 380	34 661	
NE	Pracující	Osobní	Byt	7,4	7,3	684 317,31 Kč	30 654,41 Kč	3 080,58 Kč	1 748,87 Kč	6 341,37 Kč	3 588,91 Kč	6,4%	70,8	45,02 Kč	2,5	970 416	1493	2 428 964	- 22 630
ANO	Pracující	Osobní	Byt	5,2	6,4	499 473,12 Kč	28 927,42 Kč	2 624,60 Kč	2 058,35 Kč	5 466,89 Kč	4 235,79 Kč	9,7%	63,2	41,93 Kč	1,7	112 352	180	192 247	7 657
NE	Pracující	Pronajate	Byt	6,8	6,9	605 208,09 Kč	29 649,38 Kč	4 481,99 Kč	2 731,02 Kč	10 778,60 Kč	6 578,77 Kč	9,8%	64,6	74,68 Kč	2,3	443 372	637	1 037 086	39 923
ANO	Pracující	Pronajate	Byt	4,2	4,9	351 690,49 Kč	21 163,26 Kč	5 297,96 Kč	3 993,24 Kč	11 583,79 Kč	8 583,96 Kč	20,1%	57,6	100,88 Kč	1,8	167 741	249	306 515	- 8 303
NE	Pracující	Osobní	Dum	8,0	7,1	769 111,42 Kč	29 311,76 Kč	4 225,48 Kč	2 013,37 Kč	6 092,40 Kč	2 888,70 Kč	7,4%	118,8	39,15 Kč	3,0	1 086 080	1858	3 243 626	- 6 657
ANO	Pracující	Osobní	Dum	5,5	5,4	464 837,46 Kč	23 325,12 Kč	4 850,28 Kč	3 035,16 Kč	6 438,11 Kč	4 026,23 Kč	14,7%	105,0	49,37 Kč	2,2	137 913	265	296 644	- 4 194
NE	Pracující	Pronajate	Dum	7,0	6,4	603 687,24 Kč	26 652,30 Kč	3 752,14 Kč	2 042,99 Kč	7 839,92 Kč	4 256,10 Kč	8,3%	85,1	47,49 Kč	2,6	79 402	131	206 689	8 293
ANO	Pracující	Pronajate	Dum	5,6	4,8	481 117,69 Kč	21 989,24 Kč	4 128,15 Kč	2 603,57 Kč	8 125,26 Kč	5 061,88 Kč	12,3%	102,0	41,95 Kč	2,4	25 345	42	61 552	- 4 864

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Vzhledem ke stavu bydlení mají energeticky chudé domácnosti vyšší podíl nezateplených obydlí, s výjimkou domů v osobním vlastnictví. Pokud se podíváme na segmenty s nejvyšším zasažením energetickou chudobou, tedy domácnosti v pronajatých bytech a domech v osobním vlastnictví vidíme následující:

- Energeticky chudé domácnosti v pronajatých domech se liší od domácností nepostižených energetickou chudobou primárně vyšším podílem nezateplených obydlí, a zároveň nižší mírou zateplení střechy a izolačních oken. Také méně využívají dotace.
- Energeticky chudé domácnosti bydlící v domech v osobním vlastnictví pak překvapivě mají nižší míru nezateplení než domácností nepostižené energetickou chudobou, ale mají výrazně nižší podíl zateplení střechy, podlahy a izolovaných dveří.

Tabulka 2: Ekonomicky aktivní domácnosti – obydlí

Syntetický indikátor	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví obydlí	Typ obydlí	Zateplené obvodové stěny	Zateplená střecha	Tepelně izolační okna	Zateplená podlaha	Izolované dveře	Bez zateplení	Rok výstavby	Zateplení s dotací
NE	all	all	all	47%	39%	76%	11%	28%	17%	1 958	29%
ANO	all	all	all	42%	33%	73%	8%	24%	19%	1 956	28%
NE	Pracující	Osobní	Byt	53%	35%	77%	5%	26%	14%	1 961	50%
ANO	Pracující	Osobní	Byt	42%	37%	77%	5%	24%	18%	1 956	62%
NE	Pracující	Pronajate	Byt	43%	30%	75%	4%	19%	16%	1 955	48%
ANO	Pracující	Pronajate	Byt	44%	24%	70%	6%	19%	18%	1 956	38%
NE	Pracující	Osobní	Dum	46%	47%	76%	21%	35%	17%	1 958	11%
ANO	Pracující	Osobní	Dum	46%	41%	78%	13%	27%	16%	1 956	13%
NE	Pracující	Pronajate	Dum	37%	44%	77%	10%	29%	17%	1 949	9%
ANO	Pracující	Pronajate	Dum	40%	43%	69%	17%	24%	24%	1 952	0%

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Z hlediska používaných paliv a průměrné spotřeby elektřiny a paliv je nutné rozdělit domácnosti podle typu obydlí, neboť hlavním faktorem je u obyvatel bytů využívání CZT. Lze vidět, že domácnosti trpící energetickou chudobou využívají CZT méně a využívající více elektřinu na vytápění či plyn. U domácností bydlících ve vlastních rodinných domech pak hlavním faktorem je množství spotřebovaného plynu, který je cca o 20% vyšší než u domácností, které energetickou chudobou netrpí, a to při menší průměrné rozloze domu o cca 10 %. Zde je tedy jasné, že energetická chudoba v tomto segmentu je úzce spojená s energetickou efektivitou obydlí.

Tabulka 3: Ekonomicky aktivní domácnosti – způsob vytápění

Syntetický indikátor	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví obydlí	Typ obydlí	Elektřina	Zemní plyn	Hnědé uhlí	Brikety	Palivové dřevo	Nakupované teplo	Tepelné čerpadlo	Průměrná měsíční spotřeba elektřiny	Průměrná měsíční spotřeba elektřiny pro domácnosti topící elektřinou	Průměrná měsíční spotřeba plynu	Průměrná měsíční spotřeba plynu pro domácnosti topící plynem
NE	all	all	all	10%	45%	4%	1%	5%	30%	2%	319	547	564	919
ANO	all	all	all	12%	45%	4%	1%	5%	27%	2%	331	462	668	917
NE	Pracující	Osobní	Byt	9%	32%	1%	0%	1%	56%	0%	286	747	322	788
ANO	Pracující	Osobní	Byt	11%	36%	1%	0%	4%	48%	1%	325	747	322	788
NE	Pracující	Pronajate	Byt	11%	35%	1%	0%	2%	50%	0%	283	556	325	552
ANO	Pracující	Pronajate	Byt	15%	34%	1%	0%	1%	47%	1%	273	571	453	816
NE	Pracující	Osobní	Dum	9%	59%	7%	1%	8%	3%	5%	395	554	1 052	1 172
ANO	Pracující	Osobní	Dum	10%	57%	7%	1%	8%	4%	4%	390	127	1 224	1 528
NE	Pracující	Pronajate	Dum	12%	58%	8%	5%	8%	3%	2%	419	487	828	828
ANO	Pracující	Pronajate	Dum	5%	62%	17%	2%	7%	0%	0%	312	147	646	646

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

2.4.2 DOMÁCNOSTI DŮCHODCŮ

Domácnosti důchodců jsou z hlediska počtu domácností segmentem s nejvyšší prevalencí energetické chudoby. Energetickou chudobou je postiženo 556 tis. domácností z 1341 tis., tedy více jak 41 %. Z hlediska počtu zasažených osob je to druhý nejvíce zasažený segment, s cca 670 tis. osobami.

Vzhledem k nivelizovaným důchodům tyto domácnosti patří spíše k nízkopříjmovým domácnostem s tím, že jsou obvykle plně závislé na rozhodnutí státu a nemají mnoho dalších možností, jak zlepšit svou ekonomickou situaci. Významným parametrem indikujícím energetickou chudobu je pak vedle nízkých příjmů i počet osob v domácnosti, kde jednočlenné domácnosti mají výrazně vyšší pravděpodobnost postižení energetickou chudobou. Energeticky chudé domácnosti vydávají v průměru na energie od 16 % do 22 % zatímco domácnosti, které energetickou chudobou netrpí, vydávají v průměru od 10 % do 12 % svých čistých příjmů.

Tabulka 4: Domácnosti důchodců

Syntetický indikátor	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví obydlí	Typ obydlí	Příjmový decil domácností	Příjmový decil na SI	čistý příjem domácnosti	čistý příjem domácnosti na SI	Výdaje na Energie	Výdaje na energii na SI	Výdaje na bydlení	Výdaje na bydlení na SI	Podíl nákladů na energii na příjem	Rozloha obydlí	Náklady na energii na m ²	Průměrný počet osob v domácnosti	počet domácností	počet domácností v SILC	Počet osob	změna oproti roku 2021
NE	all	all	all	6,7	6,4	614 649,27 Kč	27 257,21 Kč	3 591,54 Kč	2 042,04 Kč	6 650,53 Kč	3 855,50 Kč	8,3%	86,7	46,36 Kč	2,4	3 405 551	8 284 441	- 40 600	
ANO	all	all	all	3,4	3,9	310 489,97 Kč	19 093,15 Kč	3 877,12 Kč	3 044,69 Kč	6 962,76 Kč	5 444,22 Kč	18,3%	72,7	59,92 Kč	1,6	1 084 637	1 732 380	34 661	
NE	Duchodci	Osobni	Byt	3,7	4,4	319 992,49 Kč	19 570,12 Kč	2 567,91 Kč	1 983,88 Kč	5 325,06 Kč	4 142,83 Kč	10,6%	64,2	41,70 Kč	1,5	357 998	901	536 003 - 23 144	
ANO	Duchodci	Osobni	Byt	2,2	3,1	224 346,57 Kč	16 959,60 Kč	2 671,23 Kč	2 517,32 Kč	5 231,25 Kč	4 925,16 Kč	15,9%	62,0	43,79 Kč	1,1	145 155	342	163 830 - 14 775	
NE	Duchodci	Pronajate	Byt	3,2	3,9	286 490,27 Kč	18 680,34 Kč	2 686,98 Kč	2 172,79 Kč	6 352,14 Kč	5 125,60 Kč	12,0%	54,1	54,55 Kč	1,4	116 990	289	161 114 - 448	
ANO	Duchodci	Pronajate	Byt	2,0	2,8	212 966,46 Kč	16 202,90 Kč	3 209,71 Kč	3 011,80 Kč	7 318,56 Kč	6 801,01 Kč	19,0%	51,3	67,56 Kč	1,1	134 855	316	154 486 - 15 171	
NE	Duchodci	Osobni	Dum	4,7	4,6	381 872,02 Kč	20 043,43 Kč	3 316,28 Kč	2 146,32 Kč	4 947,65 Kč	3 217,28 Kč	10,9%	98,6	37,28 Kč	1,8	256 447	780	469 496 - 31 333	
ANO	Duchodci	Osobni	Dum	2,7	3,2	251 234,01 Kč	16 988,16 Kč	4 268,84 Kč	3 598,57 Kč	5 452,74 Kč	4 593,04 Kč	21,9%	91,1	52,04 Kč	1,3	201 974	578	265 571 - 20 316	
NE	Duchodci	Pronajate	Dum	3,8	4,0	320 893,40 Kč	18 630,75 Kč	2 866,99 Kč	2 078,74 Kč	4 610,64 Kč	3 286,50 Kč	11,4%	82,7	38,24 Kč	1,6	54 255	165	87 794 - 2 901	
ANO	Duchodci	Pronajate	Dum	2,3	2,9	229 772,32 Kč	16 561,02 Kč	2 856,88 Kč	2 586,40 Kč	4 165,56 Kč	3 724,34 Kč	16,1%	75,3	42,37 Kč	1,2	74 053	211	89 145 - 23 126	

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Z hlediska stavu obydlí neexistují výrazné rozdíly mezi domácnostmi důchodců postiženými energetickou chudobou oproti těm nepostiženým, i když platí, že obvykle bydlí v bytech/domech starších a s nižší mírou zateplení, ale rozdíl je velmi malý.

Tabulka 5: Domácnosti důchodců – obydlí

Syntetický indikátor	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví obydlí	Typ obydlí	Zateplené obvodové stěny	Zateplená střecha	Tepelně izolační okna	Zateplená podlaha	Izolované dveře	Bez zateplení	Rok výstavby	Zateplení s dotací
NE	all	all	all	47%	39%	76%	11%	28%	17%	1 958	29%
ANO	all	all	all	42%	33%	73%	8%	24%	19%	1 956	28%
NE	Duchodci	Osobni	Byt	48%	31%	75%	5%	22%	17%	1 959	49%
ANO	Duchodci	Osobni	Byt	45%	28%	77%	4%	23%	18%	1 958	43%
NE	Duchodci	Pronajate	Byt	45%	30%	76%	6%	23%	17%	1 959	50%
ANO	Duchodci	Pronajate	Byt	47%	29%	73%	6%	19%	16%	1 958	41%
NE	Duchodci	Osobni	Dum	44%	45%	72%	16%	33%	21%	1 954	10%
ANO	Duchodci	Osobni	Dum	41%	38%	71%	12%	26%	22%	1 954	12%
NE	Duchodci	Pronajate	Dum	30%	35%	75%	9%	29%	22%	1 954	7%
ANO	Duchodci	Pronajate	Dum	29%	32%	68%	8%	24%	27%	1 952	11%

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Ani z hlediska způsobu vytápění a výše spotřeby nelze najít nějaký výrazný společný vzorec pro domácnosti, které jsou postiženy energetickou chudobou. Obvykle mají nižší podíl topení pomocí CZT a vyšší plynem či elektřinou, ale tyto rozdíly nejsou příliš vysoké.

Tabulka 6: Domácnosti důchodců – způsob vytápění

Syntetický indikátor	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví obydlí	Typ obydlí	Elektřina	Zemní plyn	Hnědé uhlí	Černé uhlí	Palivové dřevo	Nakupované teplo	Tepelné čerpadlo	Průměrná měsíční spotřeba elektřiny	Průměrná měsíční spotřeba elektřiny pro domácnosti topící elektřinou	Průměrná měsíční spotřeba plynu	Průměrná měsíční spotřeba plynu pro domácnosti topící plynem
NE	all	all	all	10%	45%	4%	2%	5%	30%	2%	319	547	564	919
ANO	all	all	all	12%	45%	4%	2%	5%	27%	2%	331	462	668	917
NE	Duchodci	Osobni	Byt	11%	31%	1%	0%	1%	56%	0%	247	457	279	654
ANO	Duchodci	Osobni	Byt	13%	32%	1%	0%	1%	52%	0%	264	473	264	832
NE	Duchodci	Pronajate	Byt	11%	32%	1%	1%	1%	51%	1%	240	433	340	379
ANO	Duchodci	Pronajate	Byt	12%	33%	1%	1%	2%	49%	1%	308	604	799	1 065
NE	Duchodci	Osobni	Dum	12%	58%	7%	3%	8%	3%	3%	382	489	1 002	1 052
ANO	Duchodci	Osobni	Dum	12%	60%	6%	3%	7%	4%	4%	363	463	952	982
NE	Duchodci	Pronajate	Dum	12%	52%	8%	3%	13%	3%	5%	442			
ANO	Duchodci	Pronajate	Dum	12%	46%	10%	6%	9%	8%	7%	359			

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Na závěr lze tedy konstatovat, že hlavní příčinou energetické chudoby v domácnostech důchodců je vysoký podíl nákladů na energie na čistých příjmech.

2.4.3 DOMÁCNOSTI EKONOMICKY NEAKTIVNÍCH A NEZAMĚŠTNANÝCH

Tato skupina, ačkoliv je relativně malá co do počtu domácností a počtu osob je nejvíce postižena energetickou chudobou a celých 67,5 % domácností jí trpí. Vzhledem k malé četnosti domácností ve výběrovém šetření se nemůžeme detailně podívat na stav jejich bydlení a velikost spotřeby. Nicméně lze konstatovat, že energetická chudoba je soustředěna v pronajatých bytech a klíčovým rozdílem jsou náklady na m². Zároveň platí, že se jedná o domácnosti s nejnižšími příjmy na úrovni prvních 2 příjmových decilů.

Tabulka 7: Domácnosti ekonomicky neaktivních a nezaměstnaných

Syntetický indikátor	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví obydlí	Typ obydlí	Příjmový decil domácnosti	Příjmový decil na SI	Čistý příjem domácnosti	Čistý příjem domácnosti na SI	Výdaje na Energie	Výdaje na energie na SI	Výdaje na bydlení	Výdaje na bydlení na SI	Podíl nákladů na energie na příjmech	Rozloha obydlí	Náklady na energie na m ²	Průměrný počet osob v domácnosti	počet domácností	počet osob v SILC	Počet osob	změna oproti roku 2021
NE	all	all	all	6,7	6,4	614 649,27 Kč	27 257,21 Kč	3 591,54 Kč	2 042,04 Kč	6 650,53 Kč	3 855,50 Kč	8,3%	86,7	46,36 Kč	2,4	3 405 551	8 284 441	40 600	
ANO	all	all	all	3,4	3,9	310 489,97 Kč	19 093,15 Kč	3 877,12 Kč	3 044,69 Kč	6 962,76 Kč	5 444,22 Kč	18,3%	72,7	59,92 Kč	1,6	1 084 637	1 732 380	34 661	
NE	Neaktivní	Osobni	Byt	3,0	5,4	262 685,25 Kč	20 725,83 Kč	2 524,75 Kč	2 357,65 Kč	5 242,00 Kč	4 787,05 Kč	11,7%	67,9	41,69 Kč	1,4	5 223	8 7182	329	
ANO	Neaktivní	Osobni	Byt	1,3	1,6	143 423,57 Kč	10 427,38 Kč	1 989,82 Kč	1 725,71 Kč	4 981,86 Kč	4 202,86 Kč	17,7%	53,4	37,93 Kč	1,4	4 156	7 5938	821	
NE	Nezaměstnaní	Osobni	Byt	4,2	3,1	342 041,56 Kč	15 902,67 Kč	2 622,04 Kč	1 462,76 Kč	5 341,33 Kč	2 926,99 Kč	9,5%	66,8	40,91 Kč	2,3	7 225	9 1659	6 992	
ANO	Nezaměstnaní	Osobni	Byt	1,0	1,1	113 375,00 Kč	8 184,12 Kč	2 279,89 Kč	1 867,71 Kč	4 811,00 Kč	3 993,10 Kč	25,4%	52,0	45,53 Kč	1,4	6 971	8 9585	7 273	
NE	Neaktivní	Pronajate	Byt	4,4	2,5	366 104,50 Kč	14 670,99 Kč	3 197,19 Kč	1 593,39 Kč	10 927,25 Kč	5 791,04 Kč	10,7%	68,6	48,92 Kč	3,1	3 802	8 11883	681	
ANO	Neaktivní	Pronajate	Byt	2,4	2,1	219 845,28 Kč	12 331,55 Kč	4 948,81 Kč	3 429,24 Kč	11 057,06 Kč	7 531,22 Kč	29,7%	58,3	93,58 Kč	2,2	22 317	36 48353	1 132	
NE	Nezaměstnaní	Pronajate	Byt	3,4	1,8	294 565,00 Kč	11 615,68 Kč	3 082,00 Kč	1 412,33 Kč	10 254,27 Kč	4 480,25 Kč	13,1%	58,5	56,00 Kč	3,6	9 403	11 34194	1 880	
ANO	Nezaměstnaní	Pronajate	Byt	2,2	1,2	209 103,43 Kč	9 158,50 Kč	4 310,94 Kč	2 465,38 Kč	9 774,63 Kč	5 431,43 Kč	29,6%	52,7	86,95 Kč	2,9	35 104	40 10048	17 963	
NE	Neaktivní	Osobni	Dum	5,0	2,8	471 359,25 Kč	14 889,53 Kč	4 276,04 Kč	1 650,58 Kč	6 051,50 Kč	2 433,43 Kč	12,4%	130,0	32,45 Kč	3,8	2 012	4 7545	444	
ANO	Neaktivní	Osobni	Dum	2,3	1,3	233 863,50 Kč	8 203,65 Kč	4 942,50 Kč	2 024,01 Kč	6 128,75 Kč	2 529,05 Kč	28,4%	104,5	52,28 Kč	3,5	2 163	4 7569	537	
NE	Nezaměstnaní	Osobni	Dum	5,6	3,6	448 718,18 Kč	18 587,27 Kč	3 725,23 Kč	1 912,55 Kč	5 681,18 Kč	2 831,26 Kč	10,0%	94,2	43,14 Kč	3,0	8 770	11 26311	2 448	
ANO	Nezaměstnaní	Osobni	Dum	1,6	1,4	158 751,86 Kč	9 602,67 Kč	5 056,79 Kč	3 928,69 Kč	6 306,00 Kč	4 831,90 Kč	46,0%	93,1	53,20 Kč	1,7	6 604	7 11320	4 210	
NE	Neaktivní	Pronajate	Dum	3,7	3,0	297 905,33 Kč	14 957,64 Kč	3 455,86 Kč	2 083,40 Kč	7 337,67 Kč	4 506,38 Kč	14,1%	73,0	47,34 Kč	2,3	1 235	3 2882	113	
ANO	Neaktivní	Pronajate	Dum	1,0	1,0	185 160,00 Kč	5 714,81 Kč	1 569,42 Kč	581,27 Kč	2 743,00 Kč	1 015,93 Kč	10,2%	75,0	20,93 Kč	4,0	1 450	1 5800	12	
NE	Nezaměstnaní	Pronajate	Dum	3,7	1,7	306 262,33 Kč	13 514,16 Kč	3 066,19 Kč	1 666,47 Kč	11 382,67 Kč	8 048,33 Kč	12,5%	70,0	45,16 Kč	2,3	2 920	3 6812	1 623	
ANO	Nezaměstnaní	Pronajate	Dum	1,4	1,1	132 525,75 Kč	6 793,59 Kč	3 318,48 Kč	1 909,57 Kč	6 456,00 Kč	4 199,36 Kč	26,6%	76,3	39,54 Kč	2,1	6 483	8 13776	209	

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

2.4.4 ENERGETICKÁ CHUDOBA A ŽENY

Otázka zasažení žen energetickou chudobou se stává důležitým tématem v rámci diskuse o této problematice. Abychom se mohli tomuto jevu věnovat, je třeba znát data a mít přesné informace. Proto jsme se zaměřili i na tento specifický segment společnosti a pokusili se kvantifikovat dopady energetické chudoby na ženy.

V rámci dostupných dat (vycházeli jsme z šetření EU SILC 2022) je možné se zaměřit na tři skupiny domácností, které mohou popsat dopad energetické chudoby na ženy. Jedná se o kategorie domácností:

- jednotlivci do 65 let
- jednotlivci nad 65 let
- jeden dospělý s alespoň jedním nezaopatřeným dítětem (samoživitelky/samoživitelé).

Pro tyto tři skupiny domácností jsme pak vytvořili popisné tabulky stejné jako v předchozích analýzách, a to jednak pro všechny tři kategorie domácností dohromady, a dále samostatně pro domácnosti důchodců, pracujících a samoživitelek (je třeba vzít v potaz, že skupina samoživitelek/samoživitelů se s předchozími skupinami překrývá, a to převážně s pracujícími domácnostmi). Vzhledem k statistické významnosti jsme se v detailu mohli zaměřit pouze na domácnosti pracujících a důchodců, a i zde byl problém s použitím matchovaných dat ze šetření ENERGO 2021, a tak jsou použity pouze na agregátní skupině domácností jednotlivců a samoživitelek/samoživitelů. Také jsme se zaměřili na domácnosti samoživitelek/samoživitelů, ale zde byl problém se statistickou významností i na úrovni některých kategorií dat z šetření EU SILC (v tabulce jsou data šrafovaná).

Domácnosti jednotlivců činí 40 % všech šetřených domácností a v těchto 60 % jsou domácnosti žen zastoupeny 67 %, tedy dvěma třetinami. Energetickou chudobou je postiženo 48 % domácností, kde u domácností žen je to 50 % a u domácností mužů je to 43 %. Pokud se podíváme na tabulku níže, důvody jsou zřejmé. Domácnosti žen mají výrazně nižší příjem na spotřební jednotku (o 26 % v případě energeticky nechudých domácností a o 17 % v případě energeticky chudých domácností), a tím pádem i přes nižší výdaje na energie (o 15 % v případě energeticky nechudých domácností a o 5 % v případě energeticky chudých domácností) a bydlení jejich podíl nákladů na energie je vyšší. Zároveň platí, že domácnosti žen bydlí v menších bytech a mají vícečetné domácnosti (88 % domácností samoživitelek/samoživitelů jsou domácnosti žen).

Tabulka 8: Domácnosti jednotlivců

Syntetický indikátor	Pohlaví	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví bytu	Typ bydlení	Příjmový decil domácností	Příjmový decil na SJ	čistý příjem domácnosti	čistý příjem domácnosti na SJ	Výdaje na Energie	Výdaje na energie na SJ	Výdaje na bydlení	Výdaje na bydlení na SJ	Podíl nákladů na energie na příjmech	Rozloha obydlí	Náklady na energie na m ²	Průměrný počet osob v domácnosti	Počet domácností v SILC
NE	Muž	all	all	all	4,35	6,78	376 454,43 Kč	30 490,38 Kč	2 872,67 Kč	2 796,39 Kč	5 613,32 Kč	5 472,71 Kč	10,4%	71,0	47,67 Kč	1,1	639
ANO	Muž	all	all	all	2,73	4,46	253 698,72 Kč	20 767,42 Kč	3 461,35 Kč	3 412,78 Kč	6 133,96 Kč	6 043,40 Kč	18,5%	72,2	56,15 Kč	1,0	487
NE	Žena	all	all	all	3,48	4,93	312 522,60 Kč	22 693,19 Kč	2 699,30 Kč	2 409,51 Kč	5 636,11 Kč	5 009,03 Kč	11,5%	68,0	44,08 Kč	1,3	1 168
ANO	Žena	all	all	all	2,13	3,15	219 241,93 Kč	17 138,92 Kč	3 459,18 Kč	3 248,65 Kč	6 039,33 Kč	5 624,98 Kč	20,3%	68,0	57,38 Kč	1,2	1 170

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Pokud se podíváme na tyto domácnosti optikou stavu obydlí, tak charakteristické je, že energeticky chudé domácnosti bydlí ve starších domech a procento nezateplených domácností je vyšší. U domácností žen pak platí, že procento bytů bez zateplení je vyšší než u domácností mužů.

Tabulka 9: Domácnosti jednotlivců – obydlí

Syntetický indikátor	Pohlaví	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví bytu	Typ obydlí	Zateplené obvodové stěny	Zateplená střecha	Tepelně izolační okna	Zateplená podlaha	Izolované dveře	Bez zateplení	Rok výstavby	Zateplení s dotací
NE	Muž	all	all	all	42%	32%	77%	9%	24%	16%	1957	30%
ANO	Muž	all	all	all	44%	37%	76%	9%	25%	18%	1955	30%
NE	Žena	all	all	all	46%	34%	74%	7%	25%	17%	1957	39%
ANO	Žena	all	all	all	42%	31%	72%	6%	21%	20%	1955	32%

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

Z hlediska způsobu vytápění a množství spotřebované elektřiny a tepla platí, že energeticky chudé domácnosti topí méně CZT (centrální zásobování teplem) a více elektřinou a plynem. Co se týče spotřeby, tak hlavním faktorem energetické chudoby u domácností žen je výrazně vyšší spotřeba plynu oproti energeticky nechudým domácnostem, zatímco spotřeba elektřiny je stejná či nižší pro domácnosti topící elektřinou. U domácností mužů je pak spotřeba elektřiny a plynu vyšší u energeticky chudých domácností. Tyto vyšší spotřeby jsou svázány s typem obydlí a potvrzují, že topení plynem je jedním z faktorů přispívajících k energetické chudobě domácností, společně s nízkým příjmem.

Tabulka 10: Domácnosti jednotlivců – způsob vytápění

Syntetický indikátor	Pohlaví	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví bytu	Typ obydlí	Elektřina	Zemní plyn	Hnědé uhlí	Černé uhlí	Palivové dřevo	Nakupované teplo	Průměrná měsíční spotřeba elektřiny	Průměrná měsíční spotřeba elektřiny pro domácnosti topící elektřinou	Průměrná měsíční spotřeba plynu	Průměrná měsíční spotřeba plynu pro domácnosti topící plynem
NE	Muž	all	all	all	12%	39%	3%	3%	5%	36%	306	575	539	997
ANO	Muž	all	all	all	13%	43%	3%	2%	3%	30%	414	597	623	963
NE	Žena	all	all	all	11%	38%	3%	1%	2%	42%	308	595	330	529
ANO	Žena	all	all	all	12%	41%	4%	2%	5%	31%	314	412	691	953

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

2.4.4.1 Domácnosti jednotlivců – důchodců

Domácnosti jednotlivců důchodců tvoří 59 % všech domácností jednotlivců. V těchto 59 % potom domácnosti žen tvoří 74 % všech domácností. Energetickou chudobou pak trpí 57 % domácností žen důchodkyň a 54 % mužů důchodců. Hlavním faktorem pro energetickou chudobu je pak nízká výše příjmů a vysoké náklady na energie. Zároveň platí, že ve všech kategoriích mají ženy nižší příjem a mimo kategorii dům v osobním vlastnictví i nižší náklady na energie. Množství energeticky chudých domácností je stejné v rodinných domech jako v bytech, nicméně v bytech bydlí 61 % domácností, zatímco v rodinných domech jen 39 %.

Tabulka 11: Domácnosti jednotlivců – důchodců

Syntetický indikátor	Pohlaví	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví bytu	Typ bydli	Příjmový decil domácnosti	Příjmový decil na SJ	čistý příjem domácnosti	čistý příjem domácnosti na SJ	Výdaje na Energie	Výdaje na energie na SJ	Výdaje na bydlení	Výdaje na bydlení na SJ	Podíl nákladů na energii na příjmech	Rozloha obydlí	Náklady na energii na m2	Průměrný počet osob v domácnosti	Počet domácností v SILC
NE	Muž	all	all	all	4,35	6,78	376 454,43 Kč	30 490,38 Kč	2 872,67 Kč	2 796,39 Kč	5 613,32 Kč	5 472,71 Kč	10,4%	71,0	47,67 Kč	1,1	639
ANO	Muž	all	all	all	2,73	4,46	253 698,72 Kč	20 767,42 Kč	3 461,35 Kč	3 412,78 Kč	6 133,96 Kč	6 043,40 Kč	18,5%	72,2	56,15 Kč	1,0	487
NE	Žena	all	all	all	3,48	4,93	312 522,60 Kč	22 693,19 Kč	2 699,30 Kč	2 409,51 Kč	5 636,11 Kč	5 009,03 Kč	11,5%	68,0	44,08 Kč	1,3	1 168
ANO	Žena	all	all	all	2,13	3,15	219 241,93 Kč	17 138,92 Kč	3 459,18 Kč	3 248,65 Kč	6 039,33 Kč	5 624,98 Kč	20,3%	68,0	57,38 Kč	1,2	1 170
NE	Muž	Důchodci	Osobní	Byt	2,81	4,88	252 441,56 Kč	20 940,53 Kč	2 294,33 Kč	2 282,24 Kč	4 773,02 Kč	4 740,78 Kč	11,4%	60,2	42,47 Kč	1,0	108
ANO	Muž	Důchodci	Osobní	Byt	2,14	3,55	214 340,25 Kč	17 861,69 Kč	2 804,31 Kč	2 804,31 Kč	5 429,08 Kč	5 429,08 Kč	17,3%	60,4	47,14 Kč	1,0	71
NE	Žena	Důchodci	Osobní	Byt	2,15	3,62	217 112,58 Kč	18 046,99 Kč	2 244,78 Kč	2 238,77 Kč	4 838,20 Kč	4 823,02 Kč	12,7%	60,4	39,16 Kč	1,0	362
ANO	Žena	Důchodci	Osobní	Byt	1,71	2,73	193 628,52 Kč	16 086,76 Kč	2 578,86 Kč	2 567,20 Kč	5 056,25 Kč	5 032,00 Kč	16,6%	61,3	43,02 Kč	1,0	230
NE	Muž	Důchodci	Pronajate	Byt	2,40	4,21	230 629,90 Kč	19 219,16 Kč	2 477,54 Kč	2 477,54 Kč	5 500,40 Kč	5 500,40 Kč	13,2%	46,7	61,69 Kč	1,0	58
ANO	Muž	Důchodci	Pronajate	Byt	1,92	3,21	205 623,75 Kč	17 050,45 Kč	3 476,39 Kč	3 458,08 Kč	7 681,62 Kč	7 611,96 Kč	20,6%	49,9	78,86 Kč	1,0	61
NE	Žena	Důchodci	Pronajate	Byt	2,20	3,36	222 490,08 Kč	17 693,22 Kč	2 250,21 Kč	2 180,22 Kč	5 540,20 Kč	5 323,18 Kč	12,7%	50,5	49,90 Kč	1,1	132
ANO	Žena	Důchodci	Pronajate	Byt	1,72	2,63	192 934,54 Kč	15 844,94 Kč	3 063,53 Kč	3 024,97 Kč	6 870,17 Kč	6 766,51 Kč	19,4%	50,9	64,67 Kč	1,0	223
NE	Muž	Důchodci	Osobní	Dum	2,39	4,00	229 855,00 Kč	19 154,58 Kč	2 400,97 Kč	2 400,97 Kč	3 636,72 Kč	3 636,72 Kč	12,8%	86,1	30,80 Kč	1,0	61
ANO	Muž	Důchodci	Osobní	Dum	1,98	3,22	205 014,55 Kč	17 084,55 Kč	3 531,81 Kč	3 531,81 Kč	4 671,40 Kč	4 671,40 Kč	20,9%	92,5	42,34 Kč	1,0	124
NE	Žena	Důchodci	Osobní	Dum	2,38	4,17	232 070,36 Kč	19 339,20 Kč	2 549,94 Kč	2 549,94 Kč	4 020,96 Kč	4 020,96 Kč	13,4%	92,6	30,50 Kč	1,0	111
ANO	Žena	Důchodci	Osobní	Dum	1,75	2,80	195 513,89 Kč	16 292,82 Kč	3 987,78 Kč	3 987,78 Kč	4 997,49 Kč	4 997,49 Kč	25,4%	85,4	52,66 Kč	1,0	277
NE	Muž	Důchodci	Pronajate	Dum	2,16	4,00	220 244,42 Kč	18 353,70 Kč	2 278,17 Kč	2 278,17 Kč	3 629,05 Kč	3 629,05 Kč	12,5%	79,9	30,59 Kč	1,0	19
ANO	Muž	Důchodci	Pronajate	Dum	2,03	3,43	206 941,29 Kč	17 245,11 Kč	3 130,59 Kč	3 130,59 Kč	4 799,86 Kč	4 799,86 Kč	18,9%	73,2	45,55 Kč	1,0	35
NE	Žena	Důchodci	Pronajate	Dum	2,16	3,65	217 853,45 Kč	18 154,45 Kč	2 483,11 Kč	2 483,11 Kč	3 645,22 Kč	3 645,22 Kč	13,9%	80,3	36,31 Kč	1,0	49
ANO	Žena	Důchodci	Pronajate	Dum	1,64	2,59	191 118,13 Kč	15 926,51 Kč	2 642,22 Kč	2 642,22 Kč	3 613,78 Kč	3 613,78 Kč	17,0%	74,1	40,93 Kč	1,0	135

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

2.4.4.2 Domácnosti jednotlivců pracujících

Domácnosti pracujících jednotlivců tvoří 37 % všech domácností jednotlivců. V těchto 37 % potom domácnosti žen tvoří 57 % všech domácností. Energetickou chudobou pak trpí 34 % domácností žen a 30 % mužů. Hlavním faktorem pro energetickou chudobu je pak nižší výše příjmů a vysoké náklady na energii na m2, především u pronajatých bytů. Zároveň platí, že ve všech kategoriích mají ženy nižší příjem. Zároveň je však třeba podotknout, že průměrný příjmový decil na spotřební jednotku je u všech kategorií, mimo energeticky chudých žen v pronajatém bytě, vyšší než medián. Zde je tedy energetická chudoba způsobena primárně vysokými náklady na energii a je otázkou, zda by řešením nebylo zlepšení finančního hospodaření domácností a v případě pronajatých nemovitostí i zlepšení jejich stavu, neboť náklady na m2 jsou velmi vysoké oproti ostatním kategoriím.

Tabulka 12: Domácnosti jednotlivců – pracujících

Syntetický indikátor	Pohlaví	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví bytu	Typ obydlí	Příjmový decil domácnosti	Příjmový decil na SJ	čistý příjem domácnosti	čistý příjem domácnosti na SJ	Výdaje na Energie	Výdaje na energie na SJ	Výdaje na bydlení	Výdaje na bydlení na SJ	Podíl nákladů na energii na příjmech	Rozloha obydlí	Náklady na energii na m2	Průměrný počet osob v domácnosti	Počet domácností v SILC
NE	Muž	all	all	all	4,35	6,78	376 454,43 Kč	30 490,38 Kč	2 872,67 Kč	2 796,39 Kč	5 613,32 Kč	5 472,71 Kč	10,4%	71,0	47,67 Kč	1,1	639
ANO	Muž	all	all	all	2,73	4,46	253 698,72 Kč	20 767,42 Kč	3 461,35 Kč	3 412,78 Kč	6 133,96 Kč	6 043,40 Kč	18,5%	72,2	56,15 Kč	1,0	487
NE	Žena	all	all	all	3,48	4,93	312 522,60 Kč	22 693,19 Kč	2 699,30 Kč	2 409,51 Kč	5 636,11 Kč	5 009,03 Kč	11,5%	68,0	44,08 Kč	1,3	1 168
ANO	Žena	all	all	all	2,13	3,15	219 241,93 Kč	17 138,92 Kč	3 459,18 Kč	3 248,65 Kč	6 039,33 Kč	5 624,98 Kč	20,3%	68,0	57,38 Kč	1,2	1 170
NE	Muž	Pracující	Osobní	Byt	5,49	8,27	461 887,25 Kč	37 028,21 Kč	2 733,79 Kč	2 631,62 Kč	5 434,63 Kč	5 236,83 Kč	8,2%	65,5	44,07 Kč	1,1	157
ANO	Muž	Pracující	Osobní	Byt	4,66	7,06	391 974,77 Kč	31 166,57 Kč	2 353,61 Kč	2 255,50 Kč	4 966,06 Kč	4 743,38 Kč	10,2%	60,1	39,83 Kč	1,1	47
NE	Žena	Pracující	Osobní	Byt	5,27	6,94	439 965,27 Kč	29 816,52 Kč	2 775,67 Kč	2 272,43 Kč	5 813,06 Kč	4 733,22 Kč	8,6%	64,1	45,27 Kč	1,5	248
ANO	Žena	Pracující	Osobní	Byt	3,71	5,65	327 827,48 Kč	24 891,05 Kč	2 744,24 Kč	2 489,06 Kč	5 297,57 Kč	4 835,60 Kč	12,5%	62,2	43,64 Kč	1,2	77
NE	Muž	Pracující	Pronajate	Byt	5,58	8,37	475 437,76 Kč	39 011,17 Kč	3 909,25 Kč	3 843,44 Kč	9 266,48 Kč	9 094,32 Kč	10,8%	55,7	78,06 Kč	1,1	106
ANO	Muž	Pracující	Pronajate	Byt	3,79	6,64	320 980,81 Kč	26 348,37 Kč	5 092,61 Kč	5 002,68 Kč	10 701,04 Kč	10 524,31 Kč	20,2%	54,1	103,99 Kč	1,0	67
NE	Žena	Pracující	Pronajate	Byt	4,86	6,50	416 636,23 Kč	28 406,77 Kč	3 743,96 Kč	3 117,34 Kč	9 653,04 Kč	8 053,41 Kč	11,4%	57,2	70,19 Kč	1,5	124
ANO	Žena	Pracující	Pronajate	Byt	3,32	4,60	286 377,04 Kč	20 227,94 Kč	5 189,92 Kč	4 385,26 Kč	10 899,51 Kč	9 195,95 Kč	23,0%	54,5	108,76 Kč	1,5	104
NE	Muž	Pracující	Osobní	Dum	5,48	8,37	460 822,21 Kč	36 479,89 Kč	3 207,14 Kč	3 020,80 Kč	4 542,32 Kč	4 291,84 Kč	9,2%	106,4	34,69 Kč	1,1	110
ANO	Muž	Pracující	Osobní	Dum	4,25	6,82	353 448,67 Kč	28 114,92 Kč	3 468,63 Kč	3 330,01 Kč	4 781,22 Kč	4 584,59 Kč	13,2%	105,6	33,77 Kč	1,1	51
NE	Žena	Pracující	Osobní	Dum	5,49	6,78	458 106,88 Kč	29 340,33 Kč	3 567,87 Kč	2 757,02 Kč	5 175,77 Kč	3 945,80 Kč	9,9%	106,9	36,79 Kč	1,8	97
ANO	Žena	Pracující	Osobní	Dum	3,74	5,10	317 447,98 Kč	22 021,88 Kč	4 470,92 Kč	3 769,56 Kč	5 935,40 Kč	4 988,90 Kč	18,5%	95,9	50,32 Kč	1,4	58
NE	Muž	Pracující	Pronajate	Dum	5,13	7,13	452 718,93 Kč	34 979,13 Kč	3 685,39 Kč	3 605,66 Kč	6 670,47 Kč	6 210,25 Kč	9,8%	78,4	41,79 Kč	1,2	44
ANO	Muž	Pracující	Pronajate	Dum	3,90	5,60	288 831,40 Kč	24 905,68 Kč	2 941,36 Kč	2 941,36 Kč	3 971,00 Kč	3 971,00 Kč	20,9%	117,0	10,72 Kč	1,0	5
NE	Žena	Pracující	Pronajate	Dum	4,98	6,65	397 071,12 Kč	24 567,53 Kč	3 330,56 Kč	3 579,67 Kč	6 014,49 Kč	4 875,36 Kč	21,2%	85,4	41,48 Kč	1,8	47
ANO	Žena	Pracující	Pronajate	Dum	3,30	5,70	438 980,40 Kč	27 302,24 Kč	3 507,28 Kč	4 392,89 Kč	3 553,80 Kč	4 436,18 Kč	16,9%	102,4	35,28 Kč	1,6	46

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

2.4.4.3 Domácnosti samoživitelek

V kategorii domácností samoživitelek a samoživitelů tvoří ženy téměř 90 % domácností. Vzhledem k tomuto podílu se proto zaměříme pouze na ně. Zároveň platí, že domácnosti samoživitelek a samoživitelů tvoří 11 % domácností jednotlivců. Energetickou chudobou je postiženo 35 % domácností a polovina z nich žije v pronajatých bytech. Příčinou jsou opět vysoké náklady na energie a nižší příjmy domácností.

Tabulka 13: Domácnosti samoživitelek

Syntetický indikátor	Pohlaví	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví bytu	Typ bydli	Příjmový decil domácnosti	Příjmový decil na SJ	čistý příjem domácnosti	čistý příjem domácnosti na SJ	Výdaje na Energie	Výdaje na energie na SJ	Výdaje na bydlení	Výdaje na bydlení na SJ	Podíl nákladů na energie na příjmech	Rozloha obydli	Náklady na energie na m2	Průměrný počet osob v domácnosti	Počet domácností v SILC
NE	Muž	all	all	all	4,35	6,78	376 454,43 Kč	30 490,38 Kč	2 872,67 Kč	2 796,39 Kč	5 613,32 Kč	5 472,71 Kč	10,4%	71,0	47,67 Kč	1,1	639
ANO	Muž	all	all	all	2,73	4,46	253 698,72 Kč	20 767,42 Kč	3 461,35 Kč	3 412,78 Kč	6 133,96 Kč	6 043,40 Kč	18,5%	72,2	56,15 Kč	1,0	487
NE	Žena	all	all	all	3,48	4,93	312 522,60 Kč	22 693,19 Kč	2 699,30 Kč	2 409,51 Kč	5 636,11 Kč	5 009,03 Kč	11,5%	68,0	44,08 Kč	1,3	1 168
ANO	Žena	all	all	all	2,13	3,15	219 241,93 Kč	17 138,92 Kč	3 459,18 Kč	3 248,65 Kč	6 039,33 Kč	5 624,98 Kč	20,3%	68,0	57,38 Kč	1,2	1 170
NE	Žena	Pracující	Osobní	Byt	5,82	4,92	491 878,47 Kč	21 909,88 Kč	3 043,79 Kč	1 641,51 Kč	6 534,98 Kč	3 525,99 Kč	8,3%	69,3	46,02 Kč	2,4	89
ANO	Žena	Pracující	Osobní	Byt	4,62	3,08	404 089,31 Kč	19 293,43 Kč	3 453,24 Kč	1 941,74 Kč	6 447,23 Kč	3 710,93 Kč	12,8%	65,2	53,44 Kč	2,4	13
NE	Žena	Pracující	Pronajate	Byt	5,46	4,88	477 265,19 Kč	23 463,72 Kč	3 959,18 Kč	2 340,41 Kč	10 047,19 Kč	5 914,82 Kč	10,6%	65,4	61,74 Kč	2,2	48
ANO	Žena	Pracující	Pronajate	Byt	3,57	2,51	298 801,76 Kč	14 677,74 Kč	5 534,25 Kč	3 272,49 Kč	11 695,08 Kč	6 906,70 Kč	23,7%	63,0	91,36 Kč	2,3	37
NE	Žena	Pracující	Osobní	Dum	5,80	4,84	481 730,93 Kč	21 099,40 Kč	3 722,66 Kč	1 974,83 Kč	5 627,89 Kč	2 976,62 Kč	9,7%	105,4	37,91 Kč	2,6	45
ANO	Žena	Pracující	Osobní	Dum	4,25	3,25	351 908,40 Kč	16 472,56 Kč	4 767,00 Kč	2 733,07 Kč	6 390,85 Kč	3 646,01 Kč	18,7%	100,1	49,51 Kč	2,3	20
NE	Žena	Pracující	Pronajate	Dum	5,43	3,43	433 479,43 Kč	17 451,45 Kč	3 431,30 Kč	1 753,42 Kč	5 723,57 Kč	2 960,81 Kč	10,2%	105,9	35,70 Kč	2,9	7
ANO	Žena	Pracující	Pronajate	Dum	6,75	5,50	568 059,75 Kč	23 720,29 Kč	4 551,04 Kč	2 265,57 Kč	5 523,75 Kč	2 729,71 Kč	12,7%	142,5	32,98 Kč	2,5	4

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

2.4.5 SROVNÁNÍ DOMÁCNOSTÍ

V tabulce níže jsme seřadili segmenty domácností postižené energetickou chudobou podle počtu zasažených domácností. Lze konstatovat, že nejvíce zasaženým segmentem jsou domácnosti důchodců a pracujících. U domácností pracujících je to však dáno především jejich celkovou četností, kdy tyto domácnosti tvoří dvě třetiny (2/3) všech domácností, zatímco důchodci tvoří 30 % procent a zbylých 7 % tvoří domácnosti nezaměstnaných a ekonomicky neaktivních. Dále platí, že domácnosti pracujících, které jsou klasifikovány jako energeticky chudé náleží, dle příjmových decilů, v průměru ke středně příjmovým domácnostem. Lze si tedy klást otázku, zda by nebylo vhodné definici energetické chudoby, či míru, na základě které chce stát podporovat opatření na snížení energetické chudoby, omezit podle příjmu domácností. Ostatně podobný princip platí i v případě sociálních dávek. Ve světě je obvyklé, že podpora se vztahuje obvykle pouze na nejníž kvantil domácností, případně na nejníž tři decily. Další možností je samozřejmě omezit podporu pouze na určité množství podpořené energie (elektriny, plynu či tepla), což zajistí dostatečnou motivaci pro snižování zbytečné spotřeby a investic do energetické efektivity, ale zároveň se zajistí podpora potřebným domácnostem. K této možnosti však stále nemáme dostatek informací viz doporučení pro oblast dat v kapitole 4.

Tabulka 14: Srovnání domácností

Syntetický indikátor	Ekonomická aktivita	Druh vlastnictví obydlí	Typ obydlí	Příjmový decil domácností	Příjmový decil na SJ	čistý příjem domácnosti	čistý příjem domácnosti na SJ	Výdaje na Energie	Výdaje na energie na SJ	Výdaje na bydlení	Výdaje na bydlení na SJ	Podíl nákladů na energie na příjmech	Rozloha obydlí	Náklady na energie na m2	Průměrný počet osob v domácnosti	počet domácností	počet domácností v SILC	Počet osob	změna Energetických chudých domácností oproti roku 2021
ANO	Duchodci	Osobní	Dum	2,7	3,2	251 234,01 Kč	16 988,16 Kč	4 268,84 Kč	3 598,57 Kč	5 452,74 Kč	4 593,04 Kč	21,9%	91,1	52,04 Kč	1,3	201 974	578	265 571	20 316
ANO	Pracující	Pronajate	Byt	4,2	4,9	351 690,49 Kč	21 163,26 Kč	5 297,96 Kč	3 993,24 Kč	11 583,79 Kč	8 583,96 Kč	20,1%	57,6	100,88 Kč	1,8	167 741	249	306 515	- 8 303
ANO	Duchodci	Osobní	Byt	2,2	3,1	224 346,57 Kč	16 959,60 Kč	2 671,23 Kč	2 517,32 Kč	5 231,25 Kč	4 925,16 Kč	15,9%	62,0	43,79 Kč	1,1	145 155	342	163 830	14 775
ANO	Pracující	Osobní	Dum	5,5	5,4	464 837,46 Kč	23 325,12 Kč	4 850,28 Kč	3 035,16 Kč	6 438,11 Kč	4 026,23 Kč	14,7%	105,0	49,37 Kč	2,2	137 913	265	296 644	- 4 194
ANO	Duchodci	Pronajate	Byt	2,0	2,8	212 966,46 Kč	16 202,90 Kč	3 209,71 Kč	3 011,80 Kč	7 318,56 Kč	6 801,01 Kč	19,0%	51,3	67,56 Kč	1,1	134 855	316	154 486	15 171
ANO	Pracující	Osobní	Byt	5,2	6,4	499 473,12 Kč	28 927,42 Kč	2 624,60 Kč	2 058,35 Kč	5 466,89 Kč	4 235,79 Kč	9,7%	63,2	41,93 Kč	1,7	112 352	180	192 247	7 657
ANO	Duchodci	Pronajate	Dum	2,3	2,9	229 772,32 Kč	16 561,02 Kč	2 856,88 Kč	2 586,40 Kč	4 165,56 Kč	3 724,34 Kč	16,1%	75,3	42,37 Kč	1,2	74 053	211	89 145	23 126
ANO	Nezamestr	Pronajate	Byt	2,2	1,2	209 103,43 Kč	9 158,50 Kč	4 310,94 Kč	2 465,38 Kč	9 774,63 Kč	5 431,43 Kč	29,6%	52,7	86,95 Kč	2,9	35 104	40	100 048	- 17 963
ANO	Pracující	Pronajate	Dum	5,6	4,8	481 117,69 Kč	21 989,24 Kč	4 128,15 Kč	2 603,57 Kč	8 125,26 Kč	5 061,88 Kč	12,3%	102,0	41,95 Kč	2,4	25 345	42	61 552	- 4 864
ANO	Neaktivní	Pronajate	Byt	2,4	2,1	219 845,28 Kč	12 331,55 Kč	4 948,81 Kč	3 429,24 Kč	11 057,06 Kč	7 531,22 Kč	29,7%	58,3	93,58 Kč	2,2	22 317	36	48 353	- 1 132
ANO	Nezamestr	Osobní	Byt	1,0	1,1	113 375,00 Kč	8 184,12 Kč	2 279,89 Kč	1 867,71 Kč	4 811,00 Kč	3 993,10 Kč	25,4%	52,0	45,53 Kč	1,4	6 971	8	9 585	- 7 273
ANO	Nezamestr	Osobní	Dum	1,6	1,4	158 751,86 Kč	9 602,67 Kč	5 056,79 Kč	3 928,69 Kč	6 306,00 Kč	4 831,90 Kč	46,0%	93,1	53,20 Kč	1,7	6 604	7	11 320	- 4 210
ANO	Nezamestr	Pronajate	Dum	1,4	1,1	132 525,75 Kč	6 793,59 Kč	3 318,48 Kč	1 909,57 Kč	6 456,00 Kč	4 199,36 Kč	26,6%	76,3	39,54 Kč	2,1	6 483	8	13 776	209
ANO	Neaktivní	Osobní	Byt	1,3	1,6	143 423,57 Kč	10 427,38 Kč	1 989,82 Kč	1 725,71 Kč	4 981,86 Kč	4 202,86 Kč	17,7%	53,4	37,93 Kč	1,4	4 156	7	5 938	821
ANO	Neaktivní	Osobní	Dum	2,3	1,3	233 863,50 Kč	8 203,65 Kč	4 942,50 Kč	2 024,01 Kč	6 128,75 Kč	2 529,05 Kč	28,4%	104,5	52,28 Kč	3,5	2 163	4	7 569	537
ANO	Neaktivní	Pronajate	Dum	1,0	1,0	185 160,00 Kč	5 714,81 Kč	1 569,42 Kč	581,27 Kč	2 743,00 Kč	1 015,93 Kč	10,2%	75,0	20,93 Kč	4,0	1 450	1	5 800	- 12

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

---

3 SIMULACE BUDOUCÍHO VÝVOJE ROZSAHU A STRUKTURY ENERGETICKÉ CHUDOBY V ČESKÉ REPUBLICE

3.1 METODIKA SIMULACE

Vzhledem k potřebě predikovat budoucí rozsah a strukturu energetické chudoby v populaci pro účely vytváření opatření a politik k jejímu snižování, jsme se rozhodli vytvořit model, který na základě definovaných příčin energetické chudoby umožňuje simulovat vývoj rozsahu a struktury energetické chudoby v závislosti na vývoji příčinných proměnných jako je např. spotřeba energie, náklady na energie, příjem na spotřební jednotku, celkové náklady domácností atp.

Pro vytvoření modelu jsme použili metodu logistické regrese, což je statistická metoda používaná k modelování pravděpodobnosti výskytu určitého jevu, typicky pro binární proměnné, kde výsledek může nabývat jedné ze dvou hodnot, jako je 0 nebo 1, ano nebo ne, úspěch nebo neúspěch. V kontextu sociálních věd, ekonomie, medicíny a mnoha dalších oborů umožňuje logistická regrese odhadovat, jak různé nezávislé proměnné (příznaky, charakteristiky) ovlivňují pravděpodobnost výskytu určitého jevu. Model produkuje koeficienty, které interpretujeme jako log šance (log-odds) ovlivňující pravděpodobnost výskytu výsledku. Díky tomu je logistická regrese obzvláště užitečná pro situace, kde je cílem předpovědět přítomnost nebo nepřítomnost jevu založeného na předchozích pozorováních.

V případě analýzy dat spojujících datasety EU SILC a ENERGO pomocí logistické regrese je cílem modelu odhadnout, jak faktory jako spotřeba energie, náklady na energie, příjem na spotřební jednotku, celkové náklady domácnosti, počet osob v domácnosti, typ domu, oblast bydliště, a další proměnné ovlivňují pravděpodobnost, že domácnost se ocitne v energetické chudobě. Energetická chudoba (zde reprezentovaná binární proměnnou SINT) je definována jako stav, kdy domácnosti čelí obtížím uhradit své náklady na energie potřebné k udržení základního komfortu. Model tedy pomáhá identifikovat hlavní faktory přispívající k energetické chudobě a poskytuje základ pro vývoj politik a intervencí zaměřených na její zmírnění.

3.2 KALKULAČKA ENERGETICKÉ CHUDOBY

Na základě modelu logistické regrese je vytvořena interaktivní uživatelská aplikace v Shiny (platforma umožňující vytvořený R kód sdílet na webu), která umožňuje uživatelům dynamicky měnit vstupní proměnné jako spotřeba energie, náklady na energie, příjem domácnosti na spotřební jednotku, celkové náklady domácnosti a další. Výsledky mohou být extrapolovány na celou populaci, což poskytuje přehled o potenciálním dopadu navrhovaných opatření na úrovni národní politiky. Toto bylo provedeno na základě koeficientů pro přepočítání na celou populaci z datasetu EU SILC.

Takto vytvořená kalkulačka uživatelům poskytne možnost simulovat, jak různé změny faktorů (definovaných proměnných) mohou ovlivnit pravděpodobnost výskytu energetické chudoby v populaci. Kalkulačka může zobrazovat výsledky jako změnu v celkovém podílu domácností v energetické chudobě

v reakci na uživatelem definované scénáře. To poskytuje cenný nástroj pro policy makery, výzkumníky a veřejnost k lepšímu pochopení dopadů různých socioekonomických faktorů na energetickou chudobu a umožňuje experimentování s potenciálními opatřeními pro její zmírnění. Příklad výsledku jednoho z možných výpočtů změny energetické chudoby na kalkulačce je zobrazen níže.

Obrázek 6: Kalkulačka vývoje energetické chudoby

Predikce nárůstu počtu osob v energetické chudobě

Zdroj: CERO, Vysoká škola ekonomická v Praze

---

4 NÁVRHY OPATŘENÍ V OBLASTI DAT A INFORMACÍ

Při přípravě této analýzy a obecně při hodnocení energetické chudoby a jejích příčin vycházíme z dat získaných pomocí výběrových šetření, tedy EU SILC a ENERGO a jejich statistického matchování. Využití těchto zdrojů by bylo možné výrazně zlepšit a výsledky zpřesnit, pokud by tato výběrová šetření byla prováděna na stejném panelu domácností. To by zajistilo výrazně vyšší spolehlivost a provázanost dat o spotřebě energie ve fyzických jednotkách a stavu domů a bytů a nákladů na energie a socioekonomických parametrech domácností.

Kvalitativně vyšší úroveň pak lze dosáhnout využitím již existujících dat o spotřebě energií na individuální úrovni s administrativními daty v držení státu, při respektování anonymity a soukromí jednotlivců a domácností. Podobné projekty již proběhly např. ve Velké Británii¹ či v Nizozemí².

Tato data by umožnila detailní popis a analýzu spotřeby energií na úrovni spotřební jednotky v souvislosti s jejím socioekonomickým postavením, způsobem, typem a stavem bydlení a tím pádem i příčinou energetické chudoby. Zároveň by takováto data umožňovala velmi přesné zacílení nástrojů ať už na eliminaci energetické chudoby, tak i na co nejefektivnější podporu energetické účinnosti budov a tím pádem i maximalizaci užítka vynaložených prostředků.

Pro vytvoření nového datového zdroje by bylo nutné spojit administrativní data z oblasti energetiky, životního prostředí, stavu budov, socioekonomických a ekonomických dat s cílem maximalizace využití stávajících datových zdrojů. Jednalo by se primárně o data z následujících oblastí:

- energetika – data shromažďovaná regulovanými subjekty (spotřeba elektřiny, plynu a tepla), data shromažďovaná orgány státní správy či společnostmi pod kontrolou státu (ERÚ, ČSÚ, OTE, MPO) – především však individuální data o spotřebě energií,
- stav a struktura budov – data v katastru nemovitostí, data shromažďovaná ČSÚ v rámci sčítání lidu, domů a bytů, EU SILC, statistika stavebnictví, data k bytové výstavbě shromažďovaná MMR, data MPO z energetických auditů a PENB atd.,
- životní prostředí – data ovlivňující spotřebu energií a emise znečišťujících látek především z ČHMÚ,
- socioekonomická a ekonomická data – především data shromažďovaná ČSÚ v rámci sčítání lidu, domů a bytů, EU SILC a VŠPS,
- data z dotačních programů zaměřených na zlepšení energetické efektivity budov.

---

¹ <https://www.gov.uk/government/publications/building-energy-efficiency-survey-bees>

² https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/cijfers-op-de-kaart?subject=M000221_2&year=2020&level=Wijk

Energetika se v současnosti nachází v období implementace dekarbonizačních závazků a transformace energetiky. Dekarbonizace a s ní spojená změna energetického mixu v České republice dopadá na energetickou infrastrukturu, vznikají nové činnosti a služby na straně distributorů energií, což způsobuje tlak na navyšování regulovaných složek cen energií. Vliv na ceny energií mají také dekarbonizační opatření ve formě daní a poplatků za využití fosilních zdrojů energií. Částečně je na zákazníky v energetice přenášena i podpora investic do obnovitelných zdrojů energií. Zvyšování cen energií je spojeno s rizikem zvětšování rozsahu energetické chudoby ve společnosti. Je velmi důležité v této situaci jako součást dekarbonizačních strategií také vytvořit strategii efektivního a z pohledu veřejných financí udržitelného přístupu k řešení energetické chudoby.

Hlavními pravidly, která je při vytváření politik a opatření pro řešení energetické chudoby nezbytné sledovat z pohledu jejich efektivity a funkčnosti, je jejich zacílení na skupiny energeticky chudých osob s podobnými charakteristikami a měřitelnost jejich efektů včetně dopadů na státní rozpočet. Podmínkou cíleného řešení energetické chudoby je definování jednotlivých kategorií energeticky chudých domácností, které jsou charakterizovány stejnými nebo podobnými potřebami v oblasti řešení energetické chudoby a také možnostmi, jak energetickou chudobu řešit. Pro definované kategorie je možné vytvářet specifické politiky zacílené na konkrétní potřeby a možnosti řešení.

Opatření k eliminaci energetické chudoby musí vždy zahrnovat motivaci k úsporám energií. Z tohoto pohledu je potřebné definovat standardy spotřeby pro jednotlivé zdroje energie a typy spotřeby. Součástí nástrojů a politik k řešení energetické chudoby musí být jejich cíle, definované jednoznačným a měřitelným způsobem. Cíle politik a opatření budou stanoveny pro snižování rozsahu energetické chudoby, ale také pro zvyšování úspor energií.

Návrhy opatření a politik ke snižování energetické chudoby musí obsahovat predikci jejich dopadů do veřejných financí a tyto predikce musí být v průběhu realizace ověřovány. Dopady na veřejné finance musí být součástí hodnocení efektivity jednotlivých opatření. Úspornost, efektivita a udržitelnost ve vztahu k veřejným financím a administrativní náročnost opatření musí být hlavními kritérii výběru a vytváření politik a opatření.

Pro dosažení maximální efektivity jednotlivých opatření je nezbytná jejich harmonizace napříč státní správou. Podmínkou této harmonizace je existence koordinačního centra pro řešení energetické chudoby vytvořeného v rámci státní správy s dostatečnou kompetencí k výkonu činnosti.

5.1 DEFINICE ENERGETICKÉ CHUDOBY

Definice energetické chudoby a její ukotvení v legislativě včetně vymezení zmocnění a kompetencí je podmínkou systémového a provázaného řešení energetické chudoby napříč státní správou. Definice homogenních skupin domácností nebo osob v energetické chudobě, které budou vytvořeny na základě jednoznačných datových podkladů, jsou podmínkou vytvoření efektivních politik, které budou zacílené na konkrétní potřeby a možnosti definovaných skupin.

V současné době není v české legislativě ani v závazných dokumentech státu definována energetická chudoba ani zranitelný zákazník v energetice. V existujících opatřeních, která nějakým způsobem cílí na snižování energetické chudoby, jsou využívány definice převzaté ze sociálního systému (např. Nová zelená úsporám light – příjemci starobních a invalidních důchodů a příspěvku na bydlení). Definování dalších segmentů společnosti ohrožených energetickou chudobou by umožnilo lepší zacílení opatření, což by přispělo k efektivnějšímu využití omezených zdrojů veřejných financí.

Doposud nejsou pro potřeby řešení energetické chudoby definovány ani standardy spotřeby, tedy technické parametry dostatečného vytápění a minimální spotřeby elektrické energie v domácnosti.

5.1.1 ENERGETICKÁ CHUDOBA

Energetickou chudobu je možné definovat ve dvou rovinách. V obecné rovině definice postihuje energetickou chudobu v celé její šíři. Vycházíme z obecné definice v podobě:

„Energetická chudoba je stav osoby nebo domácnosti, ve kterém není schopná dostatečně vytápět svoje obydlí a uspokojovat další nezbytné energetické potřeby.“

Obecná definice energetické chudoby zastřešuje celou problematiku a měla by být ideálně implementována do Energetického zákona. Energetický zákon by také definoval a zmocnil Centrum pro řešení energetické chudoby vytvořené v rámci státní správy. V koordinaci Centra by prostřednictvím dotčených orgánů státní správy probíhala implementace definice energetické chudoby do relevantní podřízené legislativy a dokumentů.

V rámci implementace definice energetické chudoby bude nezbytné definovat pojmy „dostatečné vytápění“ a „nezbytné energetické potřeby“, které budou následně využívány jako základní parametry pro nastavování opatření pro snižování energetické chudoby. Technické parametry dostatečného vytápění a minimální spotřeby elektrické energie v domácnosti by měly sloužit jako parametry zejména kompenzačních (sociálních) opatření a politik a měly by zohledňovat motivaci k úsporám energie.

Pro konkrétní politiky a opatření budou na základě datových analýz pomocí vybraných kritérií vytvářeny specifické definice energetické chudoby. Tyto definice vymeží homogenní skupiny energeticky chudých domácností nebo osob, které jsou charakterizovány stejnými potřebami a také možnostmi řešení. Specifické definice umožní vytváření cílených a efektivních opatření a politik pro snižování energetické chudoby.

5.1.2 ZRANITELNÝ ZÁKAZNÍK V ENERGETICE

V souvislosti s přípravou novely Energetického zákona probíhala diskuse i o vytvoření definice zranitelného zákazníka v energetice. V tuto chvíli převažuje názor, že zranitelný zákazník v energetice nemá být definován v souvislosti s energetickou chudobou, ale pouze v souvislosti se zdravotním stavem, který ho činí zranitelným z pohledu ohrožení při přerušení dodávky elektrické energie. Tato definice a její implementace je nepochybně potřebná z pohledu identifikace takových zákazníků, jejich evidence v zákaznických systémech distributorů a dodavatelů energií, pro které jsou legislativně upraveny zvláštní povinnosti spojené zejména s přerušením dodávek elektrické energie.

Z pohledu řešení energetické chudoby je možné na zranitelného zákazníka v energetice nahlížet jako na osobu nebo domácnost nacházející se ve stavu energetické chudoby, která je současně charakterizována specifickými potřebami, které vyžadují zajištění trvalého přístupu k energiím.

Při definování zranitelného zákazníka v energetice potom vycházíme z obecné definice energetické chudoby. Skupinu zranitelných zákazníků chápeme jako podmnožinu skupiny osob nebo domácností trpících energetickou chudobou. Zranitelného zákazníka v energetice může popsat následující definice:

„Zranitelný zákazník v energetice je osoba nebo domácnost nacházející se ve stavu energetické chudoby, která je současně charakterizována specifickými potřebami, které vyžadují zajištění trvalého přístupu k energiím.“

Tento způsob vymezení zranitelných zákazníků umožní jejich identifikaci pro účely tvorby opatření, která budou řešit ochranu zranitelného zákazníka. „Specifické potřeby“, kterými je zranitelný zákazník charakterizován, bude při aplikaci definice nutné definovat v prováděcí legislativě nebo závazných dokumentech ve spolupráci Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zdravotnictví.

5.2 NÁSTROJE PRO ŘEŠENÍ ENERGETICKÉ CHUDOBY S TRVALÝM EFEKTEM

Prioritou pro alokaci prostředků na řešení energetické chudoby by měla být opatření, která povedou k trvalému snížení rizika výskytu energetické chudoby, tedy zejména podpora opatření spojených s energetickými úsporami a také podpora instalací obnovitelných zdrojů energie v domácnostech. Důležitou součástí prevence a řešení energetické chudoby je také zvyšování energetické a finanční gramotnosti.

5.2.1 OPATŘENÍ NA PODPORU ENERGETICKÝCH ÚSPOR A OZE

Dlouhodobým řešením energetické chudoby je vedle zvyšování příjmů domácností také snižování celkových nákladů na energie pomocí snižování spotřeby energie a zavádění obnovitelných zdrojů energie. To je důležité i vzhledem k probíhající energetické transformaci k nízkouhlíkové ekonomice, která bude zvyšovat jednotkové ceny paliv. Bude tedy důležité zajistit snižování energetické náročnosti budov i pro nízkopříjmové domácnosti. Toho lze dosáhnout zajištěním lepší dostupnosti dotací a dalších podpůrných opatření zaměřených na energeticky efektivní vlastnické i nájemní bydlení.

V současné době jsou využívána dobře fungující opatření k podpoře energetických úspor a obnovitelných zdrojů v domácnostech. Mezi opatření, která mohou cílit na energeticky chudé domácnosti, patří programy Nová zelená úsporám light a Oprav dům po babičce. Aktualizace programů vedla k větší podpoře komplexních řešení, což je žádoucí vývoj směrem ke zvýšení tempa rekonstrukcí s cílem dosahování větších energetických úspor.

Domácnosti trpící energetickou chudobou bydlí v 63 % ve vlastnickém bydlení, téměř 40 % bydlí v rodinných domech a zbylých 23 % bydlí v bytech. Z tohoto důvodu je důležité dále zvyšovat dostupnost podpůrných prostředků pro nízkopříjmové domácnosti. Toho lze dosáhnout několika základními opatřeními a jejich kombinací:

1. bezplatné poradenství,
2. zvýšení dotační podpory pro nízkopříjmové domácnosti,
3. zlepšení dostupnosti externího financování.

Tato opatření lze využít jak pro individuální vlastnické bydlení v rodinných domech, tak pro kolektivní vlastnické bydlení v bytových domech.

5.2.1.1 Bezplatné poradenství

Vzhledem ke komplexnosti projektů na energeticky úsporné bydlení je vhodné podpořit rozšíření existující sítě EKIS, které poskytuje poradenství v této oblasti a podpořit jejich transformaci na tzv. „one-stop shop“, který by zajišťoval poradenství od návrhu opatření, přes projektový návrh a dotační poradenství až po poradenství na financování projektu a víceméně by provedl klienta celým procesem. Veškeré tyto poradenské služby by bylo vhodné poskytovat pro nízkopříjmové domácnosti zdarma, či za sníženou cenu oproti běžným klientům.

5.2.1.2 Zvýšení dotační podpory pro nízkopříjmové domácnosti

Jelikož nízkopříjmové domácnosti nedisponují dostatečnými úsporami, bylo by vhodné pro tyto domácnosti zajistit možnost vyšší podpory, než povolují stávající dotační programy. Zde je však nutné zajistit soulad s pravidly podpory EU.

5.2.1.3 Zlepšení dostupnosti financování

Celkově lze dostupnost rekonstrukcí za účelem zvyšování energetické efektivity budov zajistit také podporou externího (bankovního) financování. Zde existují dvě základní opatření:

1. garance úvěrů na projekty zvýšení energetické úspory budov,
2. úrokové dotace na projekty zvýšení energetické úspory budov.

Garance úvěrů jednak zvyšují zájem bank o financování těchto projektů a zároveň snižují rizikové náklady úvěrů a tím pádem umožňují bankám poskytovat při stejné profitabilitě levnější úvěry. Tyto portfoliové garance se obvykle poskytují přes národní rozvojové banky, v případě ČR přes NRB, která má s tímto způsobem financování zkušenosti. Garanci lze případně doplnit i o úrokovou dotaci, která dále

---

sníží finanční náklady. Výši úrokové dotace je navíc možné navázat na výši příjmu domácnosti a tím, opět pozitivně motivovat nízkopříjmové domácnosti.

V rámci garancí je kritická spolupráce s bankami, a především dlouhodobé a stabilní nastavení parametrů podpory. V rámci pilotního programu je vhodné, pro urychlení zavedení na straně bank, zavést nákladový bonus, který je určen na pokrytí nákladů banky se zavedením nového produktu a je vyplacen po poskytnutí předem dohodnuté výše či počtu úvěrů klientům.

Výše uvedené opatření lze využít nejen pro individuální bydlení v rodinných domech, ale i pro bydlení kolektivní v bytových domech. Řešení zlepšení energetické efektivity kolektivního bydlení však bude vždy komplexnější vzhledem k počtu účastníků. Lze však uvažovat o možnosti zvýšené podpory u bytových domů v závislosti na počtu pozitivně identifikovaných energeticky chudých domácností, které by se prokazovalo nárokem na podporu v rámci sociálních opatření.

5.2.1.4 Nájemní bydlení

V nájemním bydlení bydlí 37 % energeticky chudých domácností, z nich 27 % domácností bydlí v bytě a 10 % domácností v domě. Z hlediska nájemního vztahu je pro obyvatele bytu či domu velmi složité ovlivnit a změnit energetickou efektivitu bydlení, zároveň hrozí riziko neúměrného přenesení nákladů na rekonstrukci na nájemníky. Nastavení systému podpory energeticky chudých osob/ domácností by mělo motivovat poskytovatele nájemního bydlení k co nejlepší energetické efektivitě poskytovaného bydlení. Zde se nabízí následující opatření, která by tuto motivaci podpořila:

1. příspěvky na bydlení vázané na energetickou kvalitu nájemního bydlení,
2. podpora energeticky efektivního nájemního bydlení,
3. opatření v oblasti daní.

Z dlouhodobého hlediska je možné nastavit podmínky pro poskytování příspěvku na bydlení s omezením pouze na budovy, které budou splňovat minimální úroveň energetické náročnosti budovy dle PENB. Toto opatření nelze zavést okamžitě, protože by mohlo vést ke ztrátě bydlení sociálně slabých domácností a jejich situaci by to zhoršilo. Tomu se lze vyhnout nastavením dlouhodobých pravidel, doplněných o podporu zlepšení energetické náročnosti nájemního bydlení viz níže.

Tuto podporu lze zajistit kombinací úpravy existujících dotačních programů o zvýhodnění (zvýšení dotační částky) pro poskytovatele sociálního bydlení (určitý podíl domácností pobírající příspěvek na bydlení), zlepšení dostupnosti financování přes bankovní garance případně úrokové dotace a zajištění bezplatného, případně dotovaného poradenství.

V rámci zlepšení energetické efektivity nájemního bydlení mohou a budou hrát výraznou roli obce, které již nyní patří mezi významné poskytovatele sociálního bydlení. Obce mohou jít příkladem a při rekonstrukcích svého bytového fondu požadovat co nejlepší energetický standard. K tomu mohou použít již nyní zvýhodněné podmínky pro projekty EPC a Design, Build and Performance. Tím také výrazně podpoří schopnosti dodavatelského řetězce (architekti, projektanti, stavební společnosti, dodavatelé technologií) energeticky efektivní bydlení poskytovat.

V oblasti daňových opatření je možné využít například stanovení výše zdanění příjmu z nájmu v závislosti na energetické kvalitě bydlení, stanovení výše daně z nemovitosti v závislosti na energetické kvalitě bydlení, umožnit zrychlené daňové odpisy energeticky efektivních komplexních rekonstrukcí případně zavést institut obchodovatelné/převoditelné daňové pobídky energeticky efektivních komplexních rekonstrukcí. Obchodovatelné/převoditelné daňové pobídky fungují jako zdroj dodatečného financování, pokud je investorem právnická osoba, jejíž daňová povinnost je nižší výše daňové pobídky. V tomto případě by pak měl investor nevyčerpanou část daňové pobídky převést/prodat dalším plátcům daně, kteří by je následně uplatnili. Výhodou tohoto řešení je relativní jednoduchost, kdy finanční úřad zavede centrální registr těchto pobídek a po jejich vystavení jsou poté čerpány v rámci standardního procesu daňového přiznání. V případě ČR by tak obce, které jsou hlavním poskytovatelem sociálního bydlení mohli získat jak dodatečné zdroje, tak i motivaci pro efektivní komplexní renovace bytového fondu.

K řešení energetické chudoby v nájemním bydlení mohou přispět i tzv. dobrovolné dohody, které jsou charakterizovány jako smluvní dohody či závazky uzavřené mezi veřejnou autoritou (na různé správní úrovni) a soukromými subjekty. Dobrovolné dohody jsou uzavírány nad rámec povinností vyplývajících z platných zákonů. Základním principem, na kterém jsou dobrovolné dohody založeny, je vyjednávání. To může v některých případech přinášet lepší výsledky než tradiční přikazování či zakazování pomocí legislativy, což je navíc přístup spojený s dlouhodobým administrativním procesem. Díky vyjednávání lze při oboustranné ochotě nalézt efektivnější a rychlejší řešení daného problému. Navázání takových dobrovolných dohod také posiluje vytvoření znalostní a procesní infrastruktury na obou stranách dohody, z čehož pak benefitují i ostatní účastníci. Příkladem mohou být centra pro podporu efektivního bydlení, které zajišťují komplexní poradenství, kde se pak koncentrují zkušenosti získané během vyjednávání a naplňování dobrovolných dohod a ty se pak dále sdílí s dalšími částmi státní/obecní správy a s dalšími zájemci o tato řešení.

5.2.2 ENERGETICKÁ A FINANČNÍ GRAMOTNOST

V souvislosti s prevencí vzniku a řešením energetické chudoby je důležité zaměřit se použitím vhodných nástrojů na zvyšování energetické a finanční gramotnosti.

Finanční gramotnost je potřebné řešit zejména ve skupinách energeticky chudých osob, které jsou ekonomicky neaktivní a nezaměstnané. Zásadním problémem jsou opožděné platby a nedoplatky energií. Podle analýz se ukazuje, že problémy s placením energií se téměř nevyskytují v segmentu důchodců.

Poskytování příspěvku na bydlení a sociálního tarifu by mělo být spojené s edukací příjemců s cílem předcházení a řešení nedoplatků za energie a také s poradenstvím, které přispěje ke snižování spotřeby energií úpravou chování domácností.

Zvyšování energetické gramotnosti by mělo být spojeno také s poskytováním investiční podpory na rekonstrukce obydlí, úsporné technologie vytápění a obnovitelné zdroje energií. V tomto případě by se mělo jednat o edukaci s cílem poskytnout příjemci podpory dostatek informací k výběru vhodných technologií a jejich kombinací a dostatečnou znalost k jejich následnému efektivnímu provozování.

Specifický přístup je nezbytný ke skupině energeticky chudých osob ve vyloučených lokalitách. Výzkum ve vyloučených lokalitách realizovaný v rámci projektu TK01010194 jednoznačně potvrdil potřebu edukace a zejména potřebu dohledu nad neetickým chováním ze strany vlastníků nemovitostí. Ve vyloučených lokalitách podle výzkumu nemají obyvatelé žádný přehled o výdajích své domácnosti za energie a rozhovory potvrzují např. že:

„Pronajímatelům hradí pronájem bytů, ale nedostanou se k přesným částkám, kolik energie stojí, nebo jakou mají spotřebu. Pronajímatelé jim nedávají ani jednou za rok výpočet úhrady energií ani přeplatky.“

„Obyvatelé vyloučených lokalit mají částečný nebo žádný přehled o svých platbách za bydlení, mají nízkou finanční gramotnost, od které se vše odvíjí.“

Z výše uvedeného jednoznačně plyne potřeba nastavit příspěvkovou politiku tak, aby finanční prostředky na energie byly v odůvodněných případech poskytovány přímo dodavatelům energií. Zároveň je vhodné zaměřit se na právní pomoc domácnostem v případech, kdy domácnost uhradí platby za energie majiteli domu, ale ten je dále nepoužije na úhradu energie dodavateli. U vyloučených lokalit je nutná intervence speciálně vyškolených pracovníků, kterou již nyní poskytuje Agentura pro sociální začleňování. Edukace ve vyloučených lokalitách vyžaduje speciální přístup pracovníka, který si dokáže získat důvěru postižené domácnosti.

5.3 NÁSTROJE PRO ŘEŠENÍ ENERGETICKÉ CHUDOBY S OKAMŽITÝM EFEKTEM

Podmínkou pro úspěšnou transformaci energetiky směrem k uhlíkové neutralitě je sociální smír a soudržnost společnosti. Dekarbonizace energetiky bude pravděpodobně spojena s nárůsty cen energií. Úkolem státu spojeným s podporou procesu dekarbonizace bude zajistit cenově dostupnou energii pro nejvíce zranitelné skupiny domácností, případně zajistit pro tuto část společnosti nějakou formu příspěvku k platbě za energie.

Systém zahrnující opatření sociálního charakteru, která mohou být použita ke snižování energetické chudoby s okamžitým efektem, by měl být efektivní a provázaný. Velmi důležité je primární zacílení na nízkopříjmové domácnosti a zahrnutí požadavku na úspory energie. Systém by měl být připraven i pro krizové situace na trhu s energiemi. I když se v případě významného růstu cen energií navýší počet domácností oprávněných opatření využít, nikdy by se nemělo jednat o plošná opatření.

Celý systém je potřebné testovat na datech z predikcí vývoje energetické chudoby z pohledu možného růstu nákladů domácností na energie a zejména z pohledu možných dopadů opatření na státní rozpočet.

V současné době je pro řešení energetické chudoby v oblasti sociální podpory využíván příspěvek na bydlení. Důležitým tématem pro diskusi a řešení je aktualizace příspěvku na bydlení, vytvoření sociálního tarifu a vytvoření specifického přístupu ke zranitelným zákazníkům v energetice.

5.3.1 PŘÍSPĚVEK NA BYDLENÍ

Příspěvek na bydlení, který v sobě zahrnuje příspěvek na platby za energie, je v tuto chvíli jediným sociálním opatřením, které může být využito pro řešení energetické chudoby. V odůvodněných případech může být využit i doplatek na bydlení jako navýšení příspěvku na bydlení. Tato forma dávky by po nezbytných úpravách měla i nadále zůstat součástí systému sociálních opatření, která mohou zajistit okamžité řešení energetické chudoby.

V současné době byla zahájena diskuse k aktualizaci příspěvku na bydlení, který by se měl stát součástí souhrnné sociální dávky (sloučení příspěvku na bydlení, doplatku na bydlení, příspěvku na děti a příspěvku na živobytí). Výsledkem by měla být větší efektivita a pružnost v poskytování dávky, ale také určité zpřísnění podmínek poskytnutí dávky zejména z pohledu posuzování majetkových poměrů žadatelů, což by přispělo k jednoznačnému vymezení příspěvku na bydlení jako sociální pomoci části společnosti s nejnižšími příjmy a bez možnosti svoji situaci řešit jiným způsobem.

Aktualizace příspěvku na bydlení počítá také s vytvořením tzv. energetického paušálu, tedy předem stanovených obvyklých hodnot cen a množství spotřebovaných energií pro určité typy obydlí a velikost domácnosti. Energetické paušály by měly nově zahrnovat i dálkové vytápění. Návrh počítá s dokládáním nákladů na energie, pro jejich proplácení by však byl stanoven strop, který je zatím popisován jako 1,2násobek energetických paušálů.

Aktualizace příspěvku na bydlení by se měla stát součástí komplexního řešení energetické chudoby v ČR. Zejména tzv. energetický paušál by měl být definován stejným způsobem i pro další opatření, která budou pro řešení energetické chudoby vytvářena.

5.3.2 SOCIÁLNÍ TARIF

Vzhledem k tomu, že příspěvek na bydlení bude po aktualizaci pravděpodobně zaměřen na úzkou skupinu společnosti s nejnižšími příjmy, měl by stát vytvořit nástroj, který může být využit jako prevence energetické chudoby pro zranitelnou část společnosti, která nebude mít z definice nárok na čerpání komplexního sociálního příspěvku, ve kterém bude příspěvek na bydlení zahrnutý. Kombinace aktualizovaného příspěvku na bydlení a sociálního tarifu by ve výsledku měla znamenat lépe zacílenou a z pohledu výdajů státního rozpočtu efektivnější formu sociální podpory energeticky chudých domácností/osob ve srovnání se současnou praxí.

Sociální tarif by měl být konstruován jako maximální cena definovaného množství energie pro dané období. V rámci diskuse o podobě sociálního tarifu bude nutné vymezit podmínky fungování sociálního tarifu v kontextu rozdělení ceny na regulovanou složku ceny a cenu dodávané energie. Součástí opatření by měl být způsob nákupu energie pro sociální tarif formou vysoutěžení nejlepší ceny. Fungování sociálního tarifu bude spojeno s modelováním vývoje energetické chudoby a cen energií. Tento model musí státu poskytovat dostatečné informace k množství energie dodané prostřednictvím sociálního tarifu a k dopadům do státního rozpočtu.

Sociální tarif by měl být stanoven pro elektřinu, plyn i centrální zásobování teplem, definice skupiny energeticky chudých osob s nárokem na sociální tarif by měla vycházet zejména z výše příjmu. Doplnkovým parametrem může být i to, že domácnost ztratí nárok na sociální tarif v okamžiku čerpání nějaké formy investiční dotace spojené s rekonstrukcí obydlí nebo instalací obnovitelných zdrojů.

Stanovení výše spotřeby elektřiny, plynu nebo tepla pokryté sociálním tarifem by mělo vycházet z technických parametrů definic pojmů „dostatečné“ vytápění a „nezbytné energetické potřeby“. Definované technické parametry by v sobě již měly zahrnovat prvek motivace k úsporám energií. Z pohledu parametru spotřeby energie pokryté sociálním tarifem je nutné systémové propojení s příspěvkem na bydlení (resp. sloučenou komplexní sociální dávkou), která bude zohledňovat tento parametr v tzv. energetickém paušálu.

Vzhledem k systémovému propojení sociálního tarifu s příspěvkem na bydlení nebudou tato opatření duplicitní. Každý příjemce příspěvku na bydlení bude mít nárok na čerpání sociálního tarifu, což ve výsledku příspěvek na bydlení sníží.

Sociální tarif by měl být systémově propojen i s opatřeními pro trvalé řešení energetické chudoby v oblasti investiční podpory úspor (rekonstrukcí obydlí) a instalace obnovitelných zdrojů energie, měl by být vyloučen souběh příjmu sociálního tarifu a investiční podpory. Evidence příjemců sociálního tarifu u distributorů nebo dodavatelů energií může sloužit k cíleným opatřením v oblasti energetického vzdělávání s cílem předcházení nedoplatkům za energie a také edukace v oblasti úspor energií a předávání cílených informací o možnosti využití nástrojů k řešení energetické chudoby s trvalým efektem.

Sociální tarif by měl být řešen centrálně (ideálně navrhované Centrum pro řešení energetické chudoby). Vzhledem k tomu, že vytvoření sociálního tarifu si vyžádá průřezový přístup (sociální oblast, úspory energií, ceny energií, stanovení spotřeby apod.), je nutné meziresortní řešení (MPO, MPSV, MŽP, ERÚ, MMR).

5.3.3 ZRANITELNÝ ZÁKAZNÍK

Z pohledu řešení energetické chudoby chápeme zranitelného zákazníka v energetice jako osobu nebo domácnost nacházející se ve stavu energetické chudoby, která je současně charakterizována specifickými potřebami, které vyžadují zajištění trvalého přístupu k energiím.

Zranitelný zákazník je z tohoto pohledu osoba, která splňuje definované podmínky pro zařazení mezi energeticky chudé osoby a zároveň se nachází ve zdravotním stavu, který vyžaduje nepřetržitou dodávku energie nebo s touto osobou žije ve společné domácnosti dítě do určeného věku. Specifikaci osob spadajících do kategorie zranitelných zákazníků by měla být provedena formou prováděcí metodiky k příslušné politice. Součástí specifikace by měl být výčet diagnóz, při kterých může být pacient charakterizován jako zranitelný zákazník. Ke zvážení je také způsob stanovení věku dítěte ve společné domácnosti, případně zahrnutí dětí do určitého stupně školní docházky.

Definice energeticky chudé domácnosti by v tomto případě měla navazovat na definici příjemce příspěvku na bydlení případně sociálního energetického tarifu.

Pro takto definované osoby a jejich domácnosti by měl být zajištěn zákaz odpojení od energií. Zároveň by součástí opatření měla být nějaká forma zajištění povinnosti poskytování energie, což by mělo zabránit tomu, aby zranitelný zákazník byl jako potenciálně problematický předem odmítán.

Součástí řešení musí být i způsob kompenzací neuhrazených pohledávek poskytovatelů energií za těmito zákazníky. Příspěvek na úhradu energií obsažený v příspěvku na bydlení by mohl být v případě zranitelných zákazníků převáděn přímo poskytovateli energie. Poskytovatelé energií by měli pro zranitelné zákazníky vytvořit speciální evidenci a pravidla. Důležitou součástí řešení problematiky zranitelného zákazníka ze strany poskytovatelů energií by mělo být osobní poradenství a edukace s cílem předcházení nedoplatkům a v oblasti úspor energií.

5.4 CENTRUM PRO ŘEŠENÍ ENERGETICKÉ CHUDOBY

Pro řešení problému energetické chudoby nejsou důležité pouze jednotlivé politiky a opatření, ale také dostatečné kapacity ve státní správě, které budou mít jednoznačnou zodpovědnost za její řešení, a zejména za koordinaci činností jednotlivých zainteresovaných resortů, která je nutnou podmínkou vytváření funkčních a efektivních opatření. Z tohoto důvodu je vhodné ve státní správě vytvořit jednotku, která bude mít řešení energetické chudoby na starosti.

Na základě zahraničních zkušeností je vhodné vytvořit buď novou jednotku (např. ve Francii vytvořili Observatoire National de la Précarité Énergétique) nebo iniciovat vznik nové jednotky v rámci již existující struktury (ve Velké Británii Committee on Fuel Poverty jako odbor při Ministerstvu pro Podnikání, energetickou a průmyslovou strategii).

Hlavní činnost Centra pro řešení energetické chudoby by měla spočívat v koordinaci činnosti jednotlivých zainteresovaných resortů státní správy (MŽP, MPSV, MPO, MMR, ERÚ, ČSÚ ...), krajů a municipalit v oblasti přípravy jednotlivých politik a opatření. Centrum by mělo nést odpovědnost za provázanost a návaznost jednotlivých vytvářených a fungujících opatření a politik. Koordinovaný přístup je důležitý především z důvodu průřezové povahy nástrojů pro řešení energetické chudoby, které se týkají mnoha oblastí státní správy od energetické a klimatické politiky přes politiky sociální či politiky bydlení.

Součástí činnosti centra by měl být průběžný monitoring fungování přijatých politik a opatření pro snižování energetické chudoby, vyhodnocování účinnosti těchto opatření s ohledem na vývoj energetické chudoby a vyhodnocování plnění cílů opatření v oblasti snižování spotřeby energií a zvyšování výroby energie z obnovitelných zdrojů. Předmětem činnosti centra by měla být i koordinace přípravy a vyhodnocování pilotních projektů a také koordinace v oblasti dat a modelů.

Vzhledem k tomu, že součástí přípravy opatření a politik musí být vyčíslení jejich dopadu na veřejné finance, v kompetenci centra by měly být i predikce a následné hodnocení nákladů spojených s daným opatření a předběžné i následné hodnocení efektivity takto vynaložených nákladů. Součástí těchto hodnocení by měla být i související administrativní náročnost.

Centrum pro řešení energické chudoby by mělo koordinovat také oblast komunikace a PR v této oblasti. Opatření je vhodné testovat z pohledu jejich přijetí již v průběhu jejich přípravy. Následně je potřebné fungující opatření dostatečně a zejména jednoznačně komunikovat. Přijetí dekarbonizačního procesu v energetice ve společnosti může podpořit ujištění, že stát připravil systém, který pomůže zranitelným segmentům společnosti projít tímto procesem bez pádu energetické chudoby.